

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

LWA.410.19.1.2025

Pani
Marianna Otmianowska
Dyrektor
Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie
ul. Agrykola 1
00-460 Warszawa

Wystąpienie pokontrolne

P/25/023

Zabezpieczenie i ochrona muzeów na wypadek sytuacji kryzysowych

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

ul. Filtrowa 57 | 02-056 Warszawa

Tel. +48 22 444 57 72 | lwa@nik.gov.pl | www.nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana

Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie¹, ul. Agrykoli 1, 00-460 Warszawa.

Kierownik jednostki kontrolowanej

Marianna Otmianowska, Dyrektor, od 1 października 2023 r.

W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili:

Marianna Otmianowska, p.o. Dyrektor, od 13 grudnia 2022 r. do 30 września 2023 r.

Zbigniew Wawer, Dyrektor, od 1 stycznia 2018 r. do 12 grudnia 2022 r.

Zakres przedmiotowy kontroli

1. Realizacja zadań w zakresie zabezpieczenia oraz ochrony zbiorów i siedzib muzeów na wypadek sytuacji kryzysowych.
2. Wydatkowanie środków publicznych na zabezpieczanie oraz ochronę zbiorów i siedzib muzeum na wypadek sytuacji kryzysowych.

Okres objęty kontrolą

Lata 2022-2025 do dnia zakończenia czynności kontrolnych².

Podstawa prawna podjęcia kontroli

Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³.

Jednostka przeprowadzająca kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie

Kontroler

1. Marta Pietruszewska, Główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/109/2025 z dnia 5 września 2025 r., nr LWA/143/2025 z dnia 12 grudnia 2025 r.

(akta kontroli tom I str. 1, 308)

¹ Dalej także: Muzeum, MŁK, Łazienki Królewskie bądź Łazienki.

² Do 16 grudnia 2025 r.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W latach 2022-2025⁵ w Muzeum Łazienki Królewskie były realizowane zadania w zakresie zabezpieczenia oraz ochrony zbiorów i siedziby Muzeum na wypadek sytuacji kryzysowych.

Opracowano wymagane przepisami prawa dokumenty w zakresie zabezpieczenia i ochrony Muzeum, w tym m.in. Plan Ochrony Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie⁶, Instrukcję przygotowania zbiorów Muzeum Łazienki Królewskie do ewakuacji⁷, Plan Ochrony Zabytków Muzeum Łazienki Królewskie na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych⁸. Dokumenty te zostały jednak przygotowane w latach wcześniejszych (w skrajnym przypadku – w 2006 r.), nie zawierały wszystkich obligatoryjnych elementów, a w związku z ich nieaktualizowaniem braki te nie zostały usunięte. Instrukcja przygotowania zbiorów do ewakuacji, od momentu wprowadzenia, tj. od 2019 r., nie podlegała żadnej aktualizacji. Natomiast w przypadku Planu Ochrony Zabytków, z uwagi na fakt, że ostatnia aktualizacja została wykonana w 2011 r. i dotyczyła jedynie zmian organizacyjno-kadrowych, dokument ten, w okresie objętym kontrolą, pozostawał dysfunkcyjny.

Zapewniono odpowiedni stan zabezpieczeń budowlanych i mechanicznych obiektów, a kontrola przeprowadzona, na zlecenie NIK, przez Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego⁹, potwierdziła dobry stan budynków¹⁰ objętych czynnościami kontrolnymi. Ponadto wyniki kontroli wykazały, że na bieżąco prowadzono książki obiektów, a także przeprowadzano kontrole wynikające z art. 62 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane¹¹. Wykonywano również przeglądy stosowanych zabezpieczeń technicznych. Od 2023 r., w drodze zarządzenia, Dyrektor powoływała komisję do spraw przeglądu stanu zabezpieczeń budowlanych i mechanicznych, w tym sprawdzenia kompletności kluczy, co odpowiadało wymogom rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 września 2014 r. *w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą*¹². Komisja jednak nie sporządzała zbiorczego protokołu, który zawierałby ustalenia dokonane przez jej członków, co było niezgodne z wymogami § 10 ust. 3 rozporządzenia w sprawie zabezpieczenia zbiorów muzeum, a także wymogami zarządzeń powołujących komisję.

Zapewniono prawidłową ochronę przeciwpożarową, co potwierdziły prowadzone przez Państwową Straż Pożarną, w 2025 r., czynności kontrolno-rozpoznawcze¹³. Dodatkowo kontrola¹⁴ przeprowadzona, na zlecenie NIK, przez Komendę Miejską PSP w Warszawie, nie stwierdziła

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną albo ocenę negatywną. Jeśli nie zostały spełnione warunki do sformułowania oceny pozytywnej bądź negatywnej, Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę w formie opisowej.

⁵ Do dnia zakończenia czynności kontrolnych tj. 16 grudnia 2025 r.

⁶ Dalej także: Plan Ochrony Muzeum, Plan Ochrony bądź POM.

⁷ Dalej także: Instrukcja przygotowania zbiorów do ewakuacji bądź Instrukcja.

⁸ Dalej także: Plan Ochrony Zabytków bądź POZ.

⁹ Dalej także: PINB.

¹⁰ Kontrola przeprowadzona przez Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego dotyczyła: Pałacu na Wyspie, Starej Oranżerii, Białego Domu.

¹¹ Dz. U. z 2025 r. poz. 418, ze zm. Dalej: Prawo budowlane.

¹² Dz. U. z 2014 r. poz. 1240. Dalej: rozporządzenie w sprawie zabezpieczenia zbiorów muzeum.

¹³ Czynności kontrolno-rozpoznawcze prowadzono w lipcu 2025 r. w Starej Oranżerii, Starej Kordegardzie, Oficynie Ermitażu, Nowej Palmiarnii.

¹⁴ Czynności kontrolno-rozpoznawcze prowadzono w Pałacu na Wyspie oraz Białym Domu.

występowania elementów zagrożenia życia ludzi bądź nieprawidłowości powodujących bezpośrednie niebezpieczeństwo powstania pożaru. W wyniku kontroli stwierdzono jednak brak zapewnienia pełnej sprawności funkcjonalnej oświetlenia awaryjnego. Stwierdzona przez PSP nieprawidłowość została usunięta przez Muzeum w trakcie kontroli prowadzonej przez NIK. Obowiązująca Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego, została sporządzona zgodnie z wymaganiami przepisów przeciwpożarowych oraz przekazana do Komendy Miejskiej PSP w Warszawie. W okresie objętym kontrolą dwukrotnie dokonano przeglądu ww. Instrukcji nie wnosząc uwag co do jej treści.

Ochrona fizyczna pełniona w Muzeum odpowiadała postanowieniom zawartym w Planie Ochrony Muzeum, a prawidłowość jej pełnienia przez Wewnętrzną Służbę Ochrony Muzeum¹⁵, potwierdziła kontrola przeprowadzona, w kwietniu 2025 r., przez funkcjonariuszy Wydziału Postępowań Administracyjnych Komendy Stołecznej Policji.

Podczas transportu zbiorów poza teren Muzeum, w umowach użyczenia zbiorów innym instytucjom, każdorazowo wymagano, aby transport został wykonany przez podmiot specjalizujący się w transporcie muzealiów. W każdym z analizowanych przypadków użyczenia obiektów, umowy określały warunki przechowywania zbiorów. Zarówno wydanie, jak i zwrot użyczonych muzealiów każdorazowo był potwierdzany w formie protokołu. Każdy z zabytków został zaewidencjonowany i posiadał numer inwentarzowy.

W prowadzonej ewidencji zbiorów, ujęto muzealia objęte badaniem kontrolnym, a każde z nich zostało opatrzone odrębnym numerem inwentarzowym oraz oznakowane w nieusuwalne oznakowanie, składające się z oznaczenia właściciela i numeru księgi inwentarzowej, zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 30 sierpnia 2004 r. w sprawie zakresu, form i sposobu ewidencjonowania zabytków w muzeach¹⁶. Zbiory Muzeum zostały zdigitalizowane w 93%, a zbiory Oddziału Muzeum¹⁷ w 16%. Poza ewidencją pozostawało 646 obiektów, które nie wpisywały się w profil kolekcji MŁK.

Zasoby, którymi dysponowało Muzeum, w dniu przeprowadzonych oględzin¹⁸ pozwalały, w razie wystąpienia sytuacji kryzysowej, przenieść zbiory przeznaczone do przeniesienia w pierwszej kolejności. W przypadku analizowanych sytuacji kryzysowych do których doszło w latach 2022-2025, Muzeum podejmowało adekwatne do sytuacji działania. Niemniej jednak w przypadku [...] ¹⁹, o zniszczeniu zbiorów nie powiadomiono Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego²⁰ oraz ówczesnego Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zabytków²¹, co było niezgodne z § 20 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie zabezpieczenia zbiorów muzeum.

W celu przygotowania instytucji na wypadek sytuacji kryzysowych, przedstawiciele Muzeum, wzięli udział w spotkaniu, realizowanym w ramach polsko-ukraińsko-niemieckiego projektu „Cultural Guardians”, podczas którego przedstawiciele ukraińskich muzeów omówili

¹⁵ Dalej także: WSO.

¹⁶ Dz.U. Nr 202, poz. 2073. Dalej: rozporządzenie w sprawie ewidencjonowania zbiorów muzeum.

¹⁷ Od 2018 r. Muzeum Łowietwa i Jeździectwa funkcjonowało, jako Oddział Muzeum Łazienek Królewskich.

¹⁸ Oględziny przeprowadzono 23 października 2025 r.

¹⁹ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902), dalej: ustawa o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz.U. z 2022 r. poz. 385), dalej: ustawa o muzeach, NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealiom.

²⁰ Dalej także: Minister KIDN.

²¹ Dalej także: NIMOZ.

doświadczenia związane z postępowaniem z zabytkami podczas konfliktu zbrojnego.

Opracowano rodzaje zagrożeń możliwych do wystąpienia w Muzeum wraz z przypisanymi do nich poziomami ryzyka oraz stopniami akceptowalności ryzyka. [...] ²² W okresie objętym kontrolą w Muzeum obowiązywał, zatwierdzony przez Ministra KiDN, Plan Operacyjnego Funkcjonowania Muzeum ²³, o którym mowa w § 5 ust. 1 pkt 3 lit. b rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 czerwca 2004 r. w sprawie warunków i trybu planowania i finansowania zadań wykonywanych w ramach przygotowań obronnych państwa realizowanych przez organy administracji rządowej, organy samorządu terytorialnego i przedsiębiorców ²⁴, do którego opracowano karty realizacji zadań operacyjnych, stosownie do wymogu określonego w § 6 ust. 1 pkt 2 lit. d oraz ust. 6 w zw. § 2 pkt 10 ww. rozporządzenia.

W Muzeum planowano środki finansowe na zabezpieczanie i ochronę, przy czym planowanie to odbywało się bez powiązania z podstawowym dokumentem, który powinien określać organizację i sposób ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych, tj. z POZ. Niemniej jednak Muzeum zgodnie z przeznaczeniem wydatkowało, objęte badaniem, środki finansowe na realizację ww. zadań. Na podstawie badanej próby, obejmującej wydatki na kwotę 2 465,6 tys. zł, stwierdzono, że środki publiczne m.in. na oświetlenie wybranych rejonów Ogrodu Muzeum, zakup nowego serwera oraz nowej macierzy dyskowej, zostały wydatkowane zgodnie z zapisami umów zawartych z Organizatorem (tj. Ministrem KiDN). Nie wystąpiły przypadki nieterminowego zwrotu niewykorzystanej części dotacji, jak również wykorzystania dotacji w części lub całości niezgodnie z przeznaczeniem.

²² Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach, NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealnom.

²³ Dalej także: POF.

²⁴ Dz. U. z 2020 r. poz. 1911, ze zm., dalej: rozporządzenie w sprawie warunków i trybu planowania i finansowania zadań wykonywanych w ramach przygotowań obronnych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej²⁵ kontrolowanej działalności

1. Realizacja zadań w zakresie zabezpieczenia oraz ochrony zbiorów i siedzib muzeum na wypadek sytuacji kryzysowych

1.1. Zabezpieczanie zbiorów i siedzib muzeum na wypadek sytuacji kryzysowych

Opis stanu faktycznego

Dokumenty określające procedury i sposób działania w sytuacjach kryzysowych

1.1.1. Muzeum Łazienki Królewskie to zespół pałacowo-parkowy o powierzchni ponad 74 ha z licznymi budynkami zarówno o charakterze zabytkowym, jak również spełniającymi funkcje administracyjne i pomocnicze. Na terenie kompleksu funkcjonowało także Muzeum Łowiectwa i Jeździectwa, które od 2018 r. stanowiło Oddział Łazienek Królewskich, a 22 budynki²⁶ znajdujące się na terenie MŁK wpisane zostały do rejestru zabytków nieruchomych.

(akta kontroli tom I str. 60)

W okresie objętym kontrolą, dla całego Muzeum²⁷, obowiązywał jeden Plan Ochrony Muzeum. W planie z 21 października 2019 r. określono rodzaj działalności jednostki, a także zawarto analizę stanu potencjalnych zagrożeń, w tym zagrożeń o charakterze terrorystycznym. Ponadto określono dane dotyczące specjalistycznej uzbrojonej formacji ochronnej, rodzaj zabezpieczeń technicznych oraz zasady organizacji i wykonywania ochrony jednostki tj. elementy wskazane w art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 o ochronie osób i mienia²⁸. Natomiast, w zakresie wymaganych elementów, plan nie zawierał oceny aktualnego stanu ochrony jednostki oraz aktualnego stanu bezpieczeństwa jednostki, co było niezgodne z wymogami art. 7 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy o ochronie osób i mienia. W Planie nie określono również zakresu koniecznych zmian zabezpieczeń technicznych wynikających z analizy stanu potencjalnych zagrożeń, co było niezgodne z § 27 ust. 3 rozporządzenia w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum (szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

Do Planu Ochrony Muzeum dołączono 10 załączników, w tym m.in. plan dyslokacji bezpośredniej ochrony fizycznej stałej (załącznik nr 1); plan Muzeum Łazienki Królewskie z uwzględnieniem lokalizacji bram pożarowych i hydrantów (załącznik nr 2); instrukcję postępowania w przypadkach szczególnych (załącznik nr 5); instrukcję przechowywania kluczy w Muzeum Łazienki Królewskie (załącznik nr 6); instrukcję ruchu osobowo-materiałowego w Muzeum Łazienki Królewskie (załącznik nr 7) tj. załączniki wskazane w § 27 ust. 4 pkt 1-4 rozporządzenia w sprawie

²⁵ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych przedstawionych w kolejnych punktach niniejszego rozdziału wystąpienia pokontrolnego. Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę częściową jako ocenę pozytywną albo ocenę negatywną. Jeśli nie zostały spełnione warunki do sformułowania oceny pozytywnej bądź negatywnej, Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę w formie opisowej.

²⁶ W tym dwa budynki Oddziału tj. Stajnie Kubickiego i Koszary Kantonistów.

²⁷ Wraz z Oddziałem.

²⁸ Dz.U. z 2025 r. poz. 532. Dalej: ustawa o ochronie osób i mienia.

zabezpieczania zbiorów muzeum, przy czym instrukcja postępowania w przypadkach szczególnych nie odnosiła się do kradzieży oraz napadu. Ponadto do planu nie dołączono instrukcji konwojowej, co było niezgodne z § 27 ust. 4 pkt 5 rozporządzenia w sprawie zabezpieczenia zbiorów muzeum (szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli tom I str. 62-63)

Plan Ochrony Muzeum z października 2019 r. został uzgodniony z Komendantem Stołecznym Policji, co było zgodne z wymogami art. 7 ust. 1 ustawy o ochronie osób i mienia. Natomiast załącznik antyterrorystyczny Planu Ochrony MŁK²⁹, został uzgodniony z właściwym terytorialnie dyrektorem delegatury ABW 10 listopada 2017 r. W okresie obowiązywania Planu Ochrony Muzeum z października 2019 r. załącznik antyterrorystyczny nie był aktualizowany ani ponownie uzgadniany z ABW.

Z wyjaśnień Dyrektor wynika, że zdefiniowane w załączniku i uzgodnione z ABW zagrożenia jak i zasady postępowania były aktualne w zakresie ich oceny jak i możliwości wystąpienia w Planie Ochrony Muzeum z października 2019 r. Od maja 2025 r. nastąpiły zmiany kadrowe na stanowisku kierownictwa Wewnętrznej Służby Ochrony w Muzeum i nowe kierownictwo WSO analizowało m.in. potrzeby zmian w dotychczas obowiązujących w Muzeum dokumentach związanych z szeroko rozumianym bezpieczeństwem. Zmiany dotyczące aktualizacji Planu Ochrony planowane są do wdrożenia po uzgodnieniu z Komendantem Stołecznym Policji w pierwszym półroczu 2026 r.

(akta kontroli tom V str. 353-354)

Z informacji przekazanych, w toku kontroli, przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego wynika, że ABW dopuszcza możliwość, aby kierownik jednostki nie dokonywał ponownego uzgodnienia z ABW załącznika antyterrorystycznego i dołączył go do zaktualizowanego Planu Ochrony. Dopuszczenie takiej możliwości ma miejsce jeżeli podczas nowelizacji Planu Ochrony nie dokonano zmiany: charakteru ochrony fizycznej obiektu wpływającej na procedury reagowania w stopniach alarmowych oraz procedury ewakuacyjne na wypadek zaistnienia incydentu o charakterze terrorystycznym; poziomu zagrożenia terrorystycznego wynikającego z tabeli ryzyka zagrożenia o charakterze terrorystycznym.

(akta kontroli tom I str. 79-81)

Z uwagi na pandemię COVID-19, do Planu Ochrony Muzeum z października 2019 r., sporządzono aneks nr 1³⁰. Wprowadzone w aneksie zmiany dotyczyły godzin pracy wartowników Wewnętrznej Służby Ochrony i zgodnie z zapisami aneksu miały charakter wyjątkowy, ograniczony czasowo do zakończenia obowiązywania stanu pandemii. Aneks nr 1 do Planu Ochrony Muzeum został uzgodniony z Komendantem Stołecznym Policji.

(akta kontroli tom I str. 254-257)

Ponadto od 18 marca 2019 r., w Muzeum obowiązywały procedury realizacji przedsięwzięć wykonywanych w Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie w ramach poszczególnych stopni alarmowych i stopni alarmowych CRP³¹. Procedury określały m.in. działania organizacyjne, informacyjne, przygotowawcze, ochronne jakie należy podjąć w przypadku określonego stopnia

²⁹ Stanowiący załącznik nr 10 do Planu Ochrony Muzeum z października 2019 r.

³⁰ Aneks z 23 grudnia 2020 r.

³¹ Procedury wprowadzone Zarządzeniem nr 22/2019 Dyrektora Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie z dnia 18 marca 2019 r. w sprawie wprowadzenia procedur realizacji przedsięwzięć wykonywanych w Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie w ramach poszczególnych stopni alarmowych i stopni alarmowych CRP.

alarmowego, a także wskazywały czas ich realizacji. Pomimo wprowadzenia ww. procedur, nie zaktualizowano i nie uzupełniono zapisów załącznika antyterrorystycznego POM, w zakresie przedsięwzięć realizowanych po wprowadzeniu poszczególnych stopni alarmowych (szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli tom I str. 282-307)

1.1.2. Zasady bezpieczeństwa pożarowego obowiązujące w Muzeum, w okresie objętym kontrolą, określała *Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego*³². Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej, m.st. Warszawy, której NIK zleciła przeprowadzenie kontroli, w zakresie prawidłowości i rzetelności opracowania ww. Instrukcji poinformowała, że podczas każdej przeprowadzanej przez PSP kontroli weryfikowana była Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego. Instrukcję opracowano zgodnie z wymaganiami przepisów przeciwpożarowych dla obiektów na terenie Muzeum Łazienki Królewskie i przekazano do Komendy w celu wykorzystania na potrzeby planowania, organizacji i prowadzenia działań ratowniczych. Z protokołów ustaleń z czynności kontrolno-rozpoznawczych, które były przeprowadzone w siedzibie głównej Muzeum³³ wynikało, że w zakresie Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ponadto w Instrukcji, w odniesieniu do kwestii ewakuacji zbiorów, uwzględniono: sposób sprawdzania organizacji i warunków ewakuacji zbiorów; techniczne środki umożliwiające ewakuację zbiorów; miejsca przechowywania i ekspozowania najcenniejszych zbiorów; postępowanie przy zabezpieczaniu najcenniejszych zbiorów tj. elementy wynikające z § 6 pkt 3-6 rozporządzenia w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum.

W okresie objętym kontrolą Instrukcja była poddawana okresowej (co dwa lata) aktualizacji³⁴, zgodnie z § 6 ust. 7 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów³⁵, według którego instrukcja bezpieczeństwa pożarowego jest poddawana okresowej aktualizacji, co najmniej raz na 2 lata, a także po takich zmianach sposobu użytkowania obiektu lub procesu technologicznego, które wpływają na zmianę warunków ochrony przeciwpożarowej.

(akta kontroli tom II str. 1-5)

1.1.3. W Muzeum kwestie przygotowania zbiorów do ewakuacji regulowała, wprowadzona 18 marca 2019 r., Instrukcja przygotowania zbiorów do ewakuacji³⁶. Zgodnie z postanowieniami ww. Instrukcji, celem przeprowadzenia ewakuacji zbiorów było wykluczenie lub zminimalizowanie strat w zbiorach powstałych na skutek nagłego zdarzenia. Ewakuacja zbiorów miała być przeprowadzona w sytuacji wystąpienia potencjalnego zagrożenia mogącego doprowadzić do

³² Instrukcja wprowadzona zarządzeniami nr: 13/2013 Dyrektora Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie z dnia 6 czerwca 2013 r. w sprawie wprowadzenia Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie; 25/2015 Dyrektora Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie wprowadzenia Aneksu do Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie; 19/2025 Dyrektora Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie z dnia 28 marca 2025 r. w sprawie wprowadzenia Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie.

³³ Na potrzeby kontroli przyjęto, że siedzibę główną Muzeum stanowiły: Stara Oranżeria, Pałac na Wyspie, Biały Dom. Protokoły z czynności kontrolno-rozpoznawczych z 8 października 2025 r. dla Pałacu na Wyspie, Białego Domu i protokół z 4 lipca 2025 r. dla Starej Oranżerii.

³⁴ Dwukrotnie dokonano przeglądu Instrukcji. Raz w 2022 r. i raz w 2024 r. Przegląd był związany z upływem dwuletniego okresu po którym należy dokonać aktualizacji.

³⁵ Dz. U. z 2023 r. poz. 822, ze zm.

³⁶ Instrukcja wprowadzona Zarządzeniem nr 18/2019 Dyrektora Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie z dnia 18 marca 2019 r. w sprawie wprowadzenia „Instrukcji przygotowania zbiorów Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie do ewakuacji”.

uszkodzenia, zniszczenia lub utraty zbiorów. Do przyczyn ewakuacji zaliczono pożar, powódź, ulewę lub zalanie, ale także katastrofy budowlane, awarie techniczne, chemiczne oraz akt wandalizmu i atak terrorystyczny. Ponadto w Instrukcji określono drogi ewakuacji zbiorów, ilość i rodzaj środków do przeprowadzenia ewakuacji, wskazano miejsca ewakuacji zbiorów wraz ze sposobem ich pakowania i przechowywania tj. informacje wymagane przez § 28 pkt 1 oraz 3-7 rozporządzenia w sprawie zabezpieczenia zbiorów muzeum.

Instrukcja nie zawierała natomiast informacji, o których mowa w § 28 pkt 2 oraz 8-10 ww. rozporządzenia tj. stref zagrożenia, procedur powiadamiania dyrektora i pracowników muzeum o powstaniu zagrożenia, form współpracy w zakresie ewakuacji zbiorów z zewnętrznymi służbami i instytucjami oraz nie wyznaczono osób tworzących zespoły mające brać udział w ewakuacji zbiorów. Dodatkowo od dnia wprowadzenia ww. Instrukcji nie dokonano jej aktualizacji, co było niezgodne z wymogiem § 30 ust. 3 rozporządzenia w sprawie zabezpieczenia zbiorów muzeum (szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli tom II str. 165-168)

Określone w *Instrukcji przygotowania zbiorów do ewakuacji* środki techniczne niezbędne do ewakuacji zbiorów zostały przez Muzeum w większości osiągnięte, a ich liczba niejednokrotnie była wyższa od tej zakładanej w ww. Instrukcji. I tak m.in.: z zakładanych ośmiu skrzyń do dyspozycji pozostawało 20; z dwóch rolek tektury falistej dostępnych było pięć; z ośmiu rolek folii bąbelkowej na wyposażeniu pozostawało 11 rolek; z planowanych 30 arkuszy tektury bezkwasowej było 40 arkuszy, a z pięciu rolek taśmy ostrzegawczej dostępnych było 10. Ponadto osiągnięto liczbę wózków elektrycznych do transportu (melexy) - 10 sztuk, stelaży jezdnych do obrazów - dwie sztuki, włókniny poliestrowej - siedem rolek. Dysponowano także dwoma podnośnikami, wózkiem widłowym, 15 drabinami. W dniu oględzin do dyspozycji pozostawało jedno rusztowanie jezdne przy zakładanej, w *Instrukcji przygotowania zbiorów do ewakuacji*, liczbie dwóch rusztowań, 24 sztuki rękawic bawełnianych przy zakładanej liczbie 100 sztuk, a dziewięć przenośnych stelaży do obrazów znajdowało się w trzech różnych lokalizacjach.

(akta kontroli tom II str. 206-230)

Dyrektor wyjaśniła, że Muzeum posiadało cztery rusztowania jezdne. W dniu oględzin w magazynie nr 20 znajdowało się jedno z nich. Jedno z rusztowań było wykorzystywane do prac w pawilonie wschodnim Pałacu na Wyspie, a dwa kolejne były zdeponowane w innym pomieszczeniu technicznym na Folwarku z uwagi na ich wykorzystywanie podczas bieżących prac. Rękawice bawełniane zostały zużyte przy bieżących pracach i ich zapas będzie uzupełniony. Nie mniej jednak Muzeum dysponowało ok. 20 opakowaniami rękawic nitrylowych (w jednym opakowaniu jest 100 sztuk rękawic). W przypadku konieczności ewakuacji zbiorów, mając na uwadze bezpieczeństwo obiektów taki zapas rękawic był wystarczający do użycia w trakcie przenoszenia zbiorów. Ponadto z wyjaśnień Dyrektor wynika, że Muzeum zaktualizuje wykaz środków niezbędnych do ewakuacji, bowiem m.in. przenośne stelaże do obrazów nie będą wykorzystywane przy przemieszczaniu zbiorów. Wynikało to z uwzględnienia wniosków, z zakresu ewakuacji zbiorów podczas konfliktu zbrojnego, jakie przekazała strona ukraińska. O czym szerzej w dalszej części wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli tom V str. 418-419)

Zespoły do przenoszenia zbiorów, w razie sytuacji kryzysowych, zostały określone w Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego, zgodnie z którą funkcjonował zespół m.in. ds. transportu, konserwatorskich, pakowania. Osoby wchodzące w skład poszczególnych zespołów były

zatrudnione w czasie prowadzenia czynności kontrolnych i pisemnie potwierdziły zapoznanie się z ww. dokumentem.

(akta kontroli tom II str. 115-124)

[...]³⁷.

(akta kontroli tom V str. 281)

Ochrona miejsca przechowywania i ekspozycji zbiorów

1.1.4. W siedzibie głównej Muzeum³⁸, w zakresie przestrzegania przepisów ochrony przeciwpożarowej, zostały przeprowadzone, przez Komendę Miejską Państwowej Straży Pożarnej m.st. Warszawy, czynności kontrolno-rozpoznawcze. Zakres czynności przeprowadzonych, w lipcu 2025 r., w budynku Starej Oranżerii, dotyczył m.in. rozpoznawania możliwości i warunków prowadzenia działań ratowniczych oraz rozpoznawania innych miejscowych zagrożeń. Podczas kontroli sprawdzono m.in. organizację ochrony przeciwpożarowej, sprawność techniczną i funkcjonalną urządzeń przeciwpożarowych, a także stan wyposażenia, sprawność techniczną i funkcjonalną gaśnic oraz wyposażenie obiektu w instalacje użytkowe (elektryczna, odgromowa, przewody kominowe). W wyniku przeprowadzonych czynności nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli tom II str. 235-240)

Dodatkowo, na zlecenie NIK, Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej m.st. Warszawy, przeprowadziła czynności kontrolno-rozpoznawcze pod kątem realizacji obowiązków określonych w art. 4 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej³⁹ tj. m.in. przestrzegania przeciwpożarowych wymagań techniczno-budowlanych, instalacyjnych i technologicznych; wyposażenia budynku w wymagane urządzenia przeciwpożarowe i gaśnice; zapewnienia przeglądów technicznych; przygotowania budynku do prowadzenia akcji ratowniczej. Czynności kontrolno-rozpoznawcze objęły Pałac na Wyspie oraz Biały Dom. W wyniku przeprowadzonej kontroli PSP nie stwierdziła występowania elementów zagrożenia życia ludzi bądź nieprawidłowości powodujących bezpośrednio niebezpieczeństwo powstania pożaru. Ponadto PSP nie wniosła uwag m.in. do funkcjonujących w budynkach urządzeń transmisji alarmu, systemu sygnalizacji pożarowej, dźwiękowego systemu ostrzegawczego, hydrantów wewnętrznych i zewnętrznych. W protokołach ustaleń z czynności kontrolno-rozpoznawczych PSP stwierdziła nieprawidłowość polegającą na braku zapewnienia pełnej sprawności funkcjonalnej oświetlenia awaryjnego w związku z brakiem potwierdzenia wymaganych 5 lx (Pałac na Wyspie), 2 lx (Biały Dom) na drogach komunikacji ogólnej w budynku, wynikających z obowiązujących dla budynków ekspertyz zatwierdzonych postanowieniem Komendy Wojewódzkiej PSP⁴⁰. W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością Komendant Miejski PSP w Warszawie wszczął z urzędu postępowanie administracyjne w sprawie nakazania usunięcia, stwierdzonego podczas kontroli, uchybienia w zakresie ochrony przeciwpożarowej. Muzeum, w trakcie kontroli prowadzonej przez NIK, usunęło stwierdzoną przez PSP nieprawidłowość, a Komendant Miejski PSP umorzył w całości wszczęte postępowanie administracyjne.

(akta kontroli tom II str. 232, 241-256, tom V str. 489)

³⁷ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach, NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealnom.

³⁸ Pałac na Wyspie, Stara Oranżeria oraz Biały Dom.

³⁹ Dz.U. z 2025 r. poz.188.

⁴⁰ Ekspertyza dla Pałacu na Wyspie z 28 stycznia 2014 r., a dla Białego Domu 19 września 2019 r.

1.1.5. W Muzeum zapewniono ochronę fizyczną zgodnie z postanowieniami obowiązującego Planu Ochrony Muzeum. Ochrona była pełniona całodobowo przez Wewnętrzną Służbę Ochrony (Straż Muzealna) oraz koncesjonowany podmiot gospodarczy. Ponadto zadania z zakresu ochrony zbiorów pełnili również pracownicy Działu Obsługi Publiczności (opiekunowie ekspozycji). Z uwagi na fakt, że Oddział Muzeum znajdował się na terenie siedziby głównej, był on objęty całodobową ochroną pełnioną przez WSO i koncesjonowany podmiot gospodarczy. W Oddziale podobnie, jak w siedzibie głównej Muzeum, zadania z zakresu ochrony zbiorów pełnili również opiekunowie ekspozycji oraz [...]⁴¹.

(akta kontroli tom II str. 257-258)

W kwietniu 2025 r. funkcjonariusze Wydziału Postępowań Administracyjnych Komendy Stołecznej Policji przeprowadzili kontrolę Wewnętrznej Służby Ochrony, podczas której weryfikowali m.in. obsadę etatową, liczbę i rodzaj broni będącej w posiadaniu Straży Muzealnej, miejsce i warunki przechowywania broni, dokumentację prowadzoną przez WSO. Kontrola wykazała, m.in. że faktyczny stan osobowy pracowników WSO był zgodny ze stanem etatowym określonym w Planie Ochrony Muzeum, dyslokacja oraz obsada na posterunkach stałych nie naruszała postanowień ww. planu, stan uzbrojenia i wyposażenia WSO był zgodny z POM, a stan faktyczny broni i amunicji był zgodny ze stanem ewidencyjnym oraz dokumentami zakupu.

(akta kontroli tom II str. 259-272)

Z wyjaśnień Dyrektor wynika, że podczas ostatniego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na „Świadczenie całodobowej ochrony fizycznej obiektów, terenu oraz osób zwiedzających w Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie” oprócz ceny zastosowano dodatkowe kryteria oceny ofert, w tym kryterium czasu reakcji grupy interwencyjnej oraz doświadczenie dowódcy zmiany. Dyrektor wyjaśniła, że nie zastosowano kryterium górnej granicy wieku pracowników, gdyż takie kryterium byłoby dyskryminujące. Natomiast w przypadku kryterium sprawności fizycznej w opisie przedmiotu zamówienia, w wymaganiach koniecznych określono, że zadania realizowane na rzecz Muzeum muszą wykonywać kwalifikowani pracownicy ochrony fizycznej posiadający aktualną legitymację kwalifikowanego pracownika ochrony fizycznej i legitymację osoby uprawnionej do posiadania broni. Wpis na listę kwalifikowanych pracowników ochrony fizycznej można uzyskać po pozytywnym przejściu badania psychologicznego i lekarskiego, uzyskaniu zaświadczenia o niekaralności, ukończeniu kursu w zakresie ochrony osób i mienia, który obejmuje przygotowanie teoretyczne i praktyczne – w tym szkolenie z zakresu wyszkolenia strzeleckiego oraz technik samoobrony. Powyższe wymagania określone w ustawie o ochronie osób i mienia były przesłanką warunkującą, że zadania ochrony fizycznej zewnętrznego podmiotu były realizowane przez osoby posiadające zgodnie z ustawą wymaganą sprawność fizyczną.

Ponadto Dyrektor wyjaśniła, że [...]⁴². Do obiektów Muzeum Łazienki Królewskie nie wolno wnosić gabarytowych toreb/walizek/plecaków. Informacja o zakazie została umieszczona na specjalnych tablicach i znajdowała się w każdym obiekcie, przy wejściu. Dodatkowo pracownicy Działu Obsługi Publiczności realizujący obowiązki służbowe przy wejściu do obiektów zwracali uwagę zwiedzającym, że obowiązywał zakaz wnoszenia obiektów gabarytowych, natomiast niewielki

⁴¹ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach, NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealiom.

⁴² Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach, NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealiom.

bagaż podręczny (torebki, małe plecaki), który można wnieść do obiektów miał być niesiony w określony sposób - torby miały być osłonięte ręką, a plecaki miały być niesione z przodu. W związku ze specyfiką i zabytkowym charakterem terenu Muzeum, nie było możliwości wyodrębnienia oddzielnego miejsca przed wejściem do budynków, w którym zwiedzający mogliby pozostawić gabarytowe plecaki/bagaże. W holach w Starej Oranżerii, Pałacu na Wyspie, Białym Domu oraz w Podchorążówce w kasie głównej znajdowały się szafki depozytowe na bagaż średniej wielkości. W planach, dotyczących przebudowy przestrzeni Folwarku, jest budowa centralnej recepcji, w której będzie możliwość pozostawienia gabarytowych bagaży.

(akta kontroli tom V str. 358-359, 421)

Stan zachowania zabezpieczeń technicznych do ochrony zbiorów

1.1.6. W siedzibie głównej Muzeum⁴³, jak również w Oddziale Muzeum, w każdym roku objętym kontrolą, przeprowadzano przeglądy roczne obiektów budowlanych. W ich ramach sprawdzano m.in. stan techniczny elementów budynków, instalacje narażone na szkodliwe wpływy atmosferyczne i niszczące działania czynników występujących podczas użytkowania obiektów, stan techniczny instalacji i urządzeń służących ochronie środowiska, a także stan techniczny przewodów kominowych i wentylacji mechanicznej. Kontrole każdorazowo stwierdzały, że budynki znajdowały się w należytym stanie technicznym zapewniającym ich dalsze bezpieczne użytkowanie. Niemniej jednak w odniesieniu do budynku Starej Oranżerii, w protokołach z przeglądów rocznych, każdorazowo stwierdzano słaby ciąg wentylacji w łazience artystów i każdorazowo wnioskowano o przywrócenie wentylacji do działania.

(akta kontroli tom III str. 63-244)

Dyrektor wyjaśniła, że kwestia małej wydajności wentylacji była badana oraz analizowana w 2021r. łącznie z wykonaniem specjalistycznego badania kominiarskiego. Stwierdzono, że przewód wentylacyjny był w pełni drożny, ciąg istnieje jednak ze względu na zabytkową, historyczną budowę przewodów kominowych w Starej Oranżerii obecnie nie spełniał on wyśrubowanych wymogów technicznych, w związku z powyższym co roku wykazywano w protokołach na słaby ciąg wentylacji. Osiągnięcie tych parametrów wymagałoby przebudowy całego historycznego, unikatowego XVIII – wiecznego komina, a zatem znacznej ingerencji w substancję zabytkową. Po analizie Muzeum nie zdecydowało się na podjęcie tak drastycznych działań. Stale prowadzony jest natomiast monitoring przewodu oraz stanu zawilgocenia pomieszczeń. Monitoring na ten moment nie wykazał żadnych niepokojących procesów.

(akta kontroli tom V str. 486)

Na zlecenie NIK, kontrolę w zakresie prawidłowości utrzymania i użytkowania obiektów tj. sprawdzenia realizacji obowiązków określonych w art. 61 pkt 1 Prawa budowlanego, przeprowadził w siedzibie głównej Muzeum⁴⁴, Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego. Po wykonanych czynnościach kontrolnych PINB poinformował, że nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących stanu technicznego obiektów budowlanych. Okresowe kontrole stanu technicznego wynikające z art. 62 ust. 1 Prawa budowlanego były przeprowadzane na bieżąco, a w świetle poczynionych w czasie czynności kontrolnych ustaleń, organ nadzoru budowlanego nie znalazł podstaw do wszczęcia postępowania administracyjnego i podejmowania dalszych czynności w ramach posiadanych kompetencji w sprawie stanu technicznego kontrolowanych obiektów.

⁴³ Pałac na Wyspie, Stara Oranżeria oraz Biały Dom.

⁴⁴ Pałac na Wyspie, Stara Oranżeria, Biały Dom.

Z przekazanych protokołów z wykonanych oględzin obiektów budowlanych wynikało m.in., że obiekty pozostawały w dobrym stanie technicznym, a książki obiektów prowadzono na bieżąco.

(akta kontroli tom III str. 9, 11-12, 30-31, 47-48)

W celu zabezpieczenia obiektów Muzeum, zapisy Planu Ochrony Muzeum, przewidywały stosowanie m.in. systemu telewizji dozorowej; zabezpieczeń budowlanych takich jak na przykład ogrodzenia; zabezpieczeń mechanicznych m.in. atestowanych zamków; elektronicznego systemu zabezpieczeń; systemu sygnalizacji przeciwpożarowej; systemu kontroli dostępu.

(akta kontroli tom I str. 126-144)

W związku z obowiązkiem wynikającym z § 10 ust. 1 rozporządzenia w sprawie zabezpieczenia zbiorów muzeum tj. przeprowadzeniem przeglądu stanu zabezpieczeń budowlanych i mechanicznych, w tym sprawdzenia kompletności kluczy, Dyrektor Muzeum od 2023 r. w drodze zarządzeń⁴⁵ powoływała komisję do spraw przeprowadzenia ww. przeglądu. W skład komisji każdorazowo wchodziło 10 osób, w tym m.in. szef i zastępca szefa Wewnętrznej Służby Ochrony, kierownik Działu Utrzymywania i Serwisowania Technicznego Obiektów, główny specjalista ds. ppoż, kierownik Działu Inwestycji, specjalista ds. magazynowych. W 2022 r. w drodze zarządzenia ówczesny Dyrektor powołał komisję do spraw weryfikacji sprawdzenia kompletności kluczy⁴⁶, jednak nie powołał komisji do spraw przeglądu stanu zabezpieczeń budowlanych i mechanicznych, co było niezgodne z § 10 ust. 1 rozporządzenia w sprawie zabezpieczenia zbiorów muzeum (szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

Zgodnie z § 1 ust. 2, wprowadzanych od 2023 r. zarządzeń, komisja do spraw przeglądu stanu zabezpieczeń budowlanych i mechanicznych, w tym sprawdzenia kompletności kluczy, z przeprowadzonych czynności, do 31 grudnia każdego roku, miała sporządzać protokół zawierający ustalenia dotyczące przeglądu. Każdy z członków komisji sporządzał w swoim zakresie notatki bądź protokoły, które zawierały dokonane ustalenia, lecz nie sporządzano zbiorczego protokołu, który zawierał najważniejsze rekomendacje, wynikające z poszczególnych protokołów i notatek. Ponadto nie wszystkie ze sporządzonych częściowych protokołów zostały podpisane (szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli tom III str. 247-251, 298-335, 341-384)

W Muzeum dokonywano przeglądów stanu sygnalizacji pożarowej i realizowano rekomendacje, które z nich wynikały⁴⁷. Ponadto zewnętrzna firma, z którą Muzeum podpisało umowę w zakresie serwisu i konserwacji elektronicznych systemów bezpieczeństwa istniejących w MŁK, dokonywała przeglądu stanu systemów sygnalizacji włamania i napadu, telewizji dozorowej, które wynikały z wymogów określonych w § 14 ust. 2 rozporządzenia w sprawie zabezpieczenia zbiorów muzeum. Muzeum realizowało rekomendacje wynikające z przeprowadzonych przeglądów⁴⁸.

(akta kontroli tom III str. 3-6)

⁴⁵ Zarządzenia Dyrektora Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie w sprawie powołania Komisji do spraw przeglądu stanu zabezpieczeń budowlanych i mechanicznych, w tym sprawdzenia kompletności kluczy nr: 48/2023 z dnia 5 grudnia 2023 r.; 50/2024 z 4 grudnia 2024 r., 52/2024 z 8 grudnia 2024 r.; 52/2025 z 29 września 2025 r.

⁴⁶ Zarządzenie Dyrektora Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie nr 43/2022 z 30 listopada 2022 r.

⁴⁷ W 2022 r. w związku z awarią pakietu pętli MSL w centrali SSP dokonano jej wymiany. W 2023 r. w związku z awarią akumulatorów w centrali SSP dokonano ich wymiany. W 2024 r. m.in. wymieniono czujkę liniową, akumulatory w centrali SSP. W 2025 r. m.in. wymieniono czujki.

⁴⁸ W 2022 r. wymieniono centralę SSWiN. W 2023 r. i 2024 r. nie formułowano rekomendacji, a w 2025 r. rekomendacje były w trakcie realizacji.

[...] ⁴⁹.

Dyrektor wyjaśniła, że prace wykonane w zakresie przebudowy zabezpieczeń elektronicznych zostały wpisane do książki eksploatacji i konserwacji zabezpieczeń elektronicznych, która była prowadzona w formie elektronicznej przez firmę z którą Muzeum podpisało umowę utrzymaniową. Ponadto Dyrektor wyjaśniła, że działania związane z wdrożeniem, wymianą czy też rozbudową szeroko rozumianych zabezpieczeń elektronicznych w Muzeum nie były konsultowane z NIM ponieważ nie było takiej potrzeby ani przesłanek warunkujących takie działanie.

Z wyjaśnień Dyrektor wynika również, że w grudniu 2022 r. Muzeum konsultowało z ówczesnym NIMOZ zagadnienie dotyczące powstania nowego pomieszczenia magazynu broni w budynku Oberży na terenie Muzeum. W wyniku tych konsultacji odbyła się wizytacja budynku Oberży przez przedstawicieli NIMOZ oraz przekazane zostały rekomendacje co do niezbędnych zabezpieczeń technicznych, które nowo projektowany magazyn broni powinien spełniać. Sformułowane rekomendacje nie zostały wdrożone z uwagi na brak uzyskania do chwili obecnej środków finansowych na remont budynku Oberży⁵⁰. W lipcu i sierpniu 2025 r. odbyła się w Muzeum wizja lokalna z udziałem pracownika NIM celem prezentacji prototypu systemu nagłośnienia informacyjnego. Muzeum przekazało również do NIM celem zaopiniowania projekt budowlano-techniczny, sporządzony na potrzeby realizacji inwestycji polegającej na wybudowaniu zintegrowanego systemu nagłośnienia informacyjnego, w połączeniu z rozbudową systemu dozoru wizyjnego na terenie Ogrodu Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie. NIM zaopiniowało projekt pozytywnie nie wnosząc żadnych uwag.

(akta kontroli tom V str. 279- 280, 358)

W 2023 r. i 2024 r. sporządzono dokument pod nazwą *Analiza stanu zabezpieczenia muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem*, który składał się z pojedynczych protokołów z dokonanych przeglądów, w tym m.in. protokołów z konserwacji i serwisowania oświetlenia ewakuacyjnego, hydrantów wewnętrznych i zewnętrznych, gaśnic; analizy stanu bezpieczeństwa i higieny pracy; notatki z Działu Inwestycji i Działu Inwentarzy; protokołów rocznych przeglądów technicznych obiektów budowlanych. Natomiast na podstawie cząstkowych protokołów nie sporządzano ogólnej, syntetycznej analizy, która uwzględniała ustalenia dokonane przez poszczególnych członków komisji. W 2022 r. nie sporządzono dokumentu pod nazwą *Analiza stanu zabezpieczenia muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem*, jednak osoby, które w 2023 r. i 2024 r. wchodziły w skład komisji do spraw przeglądu stanu zabezpieczeń budowlanych i mechanicznych, w tym sprawdzenia kompletności kluczy, wykonały w 2022 r. przeglądy z zakresu zabezpieczeń budowlanych i mechanicznych. Ponadto, za każdy rok objęty kontrolą, Muzeum przysyłało, do ówczesnego NIMOZ i obecnego NIM, sprawozdania z zakresu bezpieczeństwa i ochrony zbiorów.

(akta kontroli tom III str. 245-384)

Dyrektor wyjaśniła, że forma sporządzania analizy poprzez gromadzenie cząstkowych protokołów w jedno opracowanie była przyjęta przez poprzednie kierownictwo WSO. Obecnie po zmianach kadrowych w kierownictwie WSO zapadła decyzja o zmianie struktury dokumentu i wypracowaniu

⁴⁹ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach, NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealium.

⁵⁰ W 2024 r. i 2025 r. Muzeum złożyło do Ministerstwa KiDN programy inwestycyjne, Modernizacja instalacji elektrycznych i teletechnicznych w budynku Oberży pod kątem zapewnienia bezpieczeństwa ludzi i zbiorów na terenie MŁK.

syntetycznej analizy na kanwie poszczególnych częściowych protokołów. Dodatkowo Dyrektor wyjaśniła, że w przesyłanych do NIMOZ/NIM sprawozdaniach dotyczących bezpieczeństwa i ochrony zbiorów Muzeum przedstawiało stan zabezpieczeń budowlanych i mechanicznych, elektronicznych, przeciwpożarowych wskazując przy tym na wnioski bądź ewentualne uwagi w funkcjonowaniu systemu. Przekazywane sprawozdania oddawały w całości wnioski płynące z przeprowadzanych przeglądów, a co za tym idzie świadczyły o dokonywaniu analizy dotyczącej stanu zabezpieczenia Muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem.

(akta kontroli tom V str. 387, 426)

Zabezpieczenia, które zostały zastosowane w Muzeum w celu ochrony eksponowanych zbiorów składały się z kilku elementów, w tym m.in. systemu monitoringu, systemu sygnalizacji włamania i napadu, a także dozoru pracowników Działu Obsługi Publiczności. [...] ⁵¹.

(akta kontroli tom III str. 7)

Dyrektor wyjaśniła, że Łazienki Królewskie mają charakter muzeum wewnątrz. Jednym z założeń ekspozycji stałych było ograniczenie stosowania muzealnych osłon, tak by w najbardziej wierny sposób odtworzyć wnętrza historycznej rezydencji. Niemniej jednak, obiekty najmniejszych rozmiarów lub wyjątkowo delikatne (o ile znajdowały się blisko wyznaczonej trasy zwiedzania) zostały odpowiednio zabezpieczone. W Pałacu na Wyspie w Sypialni znajdowały się dwie witryny, w których prezentowane były przedmioty codziennego użytku (m.in. elementy zastawy stołowej, porcelana, czekoladki) oraz historyczna broń paradna. W gablocie w Pokoju Bachusa prezentowane były kafle z dawnego wystroju tego pomieszczenia. Zabezpieczenia z pleksi, chroniące przed nieintencjonalnymi uszkodzeniami mechanicznymi, posiadały także porcelanowe wazy w Pokoju Kąpielowym czy rzeźby podpierające kominki w Sali Balowej. W Pałacu Myślewickim osłonami z pleksi zabezpieczone były: wnętrza sekretery, przybornik toaletowy czy klawiatura pianina. W bezpiecznej gablocie prezentowane były też cztery złote monety z wizerunkami polskich władców. W trosce o ochronę obiektów delikatnych (porcelana) były one eksponowane w gabINETACH znajdujących się na końcu amfilady, które zostały wyłączone z trasy zwiedzania (wnętrza oglądane przez drzwi sąsiedniego pokoju). W Białym Domu znajdowały się trzy grupy figuralne zabezpieczone kloszami szklanymi. Dużych rozmiarów osłonę z pleksi posiadała biblioteczka podróżna.

Ponadto z wyjaśnień Dyrektor wynika, że większość z posiadanych 40 gablot wykorzystywana była do prezentacji obiektów na wystawach czasowych, a sposób prezentacji i zabezpieczenia obiektów na wystawach czasowych był każdorazowo dostosowywany do wymogów wynikających z umów użyczenia zawartych z daną instytucją.

(akta kontroli tom V str. 359-360)

⁵¹ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach, NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealium.

Ochrona zbiorów w czasie transportu i przenoszenia

1.1.7. W okresie objętym kontrolą doszło do 37 przypadków transportu zbiorów Muzeum, w tym 16 transportów⁵² odbyło się w 2022 r., 12⁵³ w 2023 r., sześć⁵⁴ w 2024 r., trzy⁵⁵ w 2025 r. (stan na 30 września). W przypadku żadnego transportu koordynację i nadzór nad organizacją ochrony zbiorów w czasie transportu nie sprawowała instytucja kultury tj. NIMOZ/NIM.

(akta kontroli tom III str. 411)

Analiza dokumentacji czterech transportów zbiorów Muzeum, które odbyły się w okresie objętym kontrolą⁵⁶, wykazała, że wartość żadnego z transportowanych muzealiów, nie przekroczyła jednej jednostki obliczeniowej⁵⁷, a w związku z tym Dyrektor nie wyznaczała kuriera muzealnego do przeniesienia muzealiów.

Umowy zawarte z podmiotami, którym użyczano zbiory Muzeum przewidywały, że to biorący do używania był obowiązany do zapewnienia odpowiedniego opakowania obiektu oraz jego przewozu w warunkach gwarantujących całość i nienaruszalność oraz do zapewnienia ochrony transportu zgodnie z obowiązującymi przepisami. Ponadto każdorazowo Muzeum zastrzegało sobie prawo obecności swojego przedstawiciela podczas pakowania, rozpakowywania, transportu, montażu, demontażu wystawy i innych prac związanych z obiektem będącym przedmiotem umowy.

W analizowanych przypadkach przedstawiciele Muzeum nie brali udziału w transportach zbiorów.

(akta kontroli tom III str. 412-413)

Dyrektor wyjaśniła, że przedstawiciele Muzeum tj. pracownik Działu Inwentarzy i pracownik Działu Konserwacji byli obecni przy pakowaniu i załadunku użyczanego obiektu do transportu z siedziby Muzeum w momencie użyczenia obiektu, a także przy rozładunku i rozpakowywaniu obiektu w siedzibie Muzeum w momencie zwrotu obiektu z użyczenia. Z uwagi na fakt, że użyczane muzealia pozostawały w dobrym stanie zachowania, niezagrażającym ich uszkodzeniu, a także z uwagi na ich relatywnie niską wartość, Muzeum nie skorzystało z zastrzeżonego w umowie użyczenia prawa do obecności swojego pracownika podczas samego przewozu a także montażu i demontażu wystawy.

(akta kontroli tom V str. 360)

1.1.8. Przed przeniesieniem zbiorów, w przypadku każdego z czterech objętych analizą transportów, Dyrektor Muzeum podpisała umowę z podmiotem, który przyjmował muzealia. W umowach, zgodnie z § 2 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 15 maja 2008 r. w sprawie warunków, sposobu i trybu przenoszenia muzealiów⁵⁸, każdorazowo wskazywano: cel i miejsce przeniesienia, okres na jaki następuje przeniesienie, wymagane warunki klimatyczne pomieszczeń, w których będzie eksponowany obiekt (w przypadku przekazania zbiorów na wystawę czasową), a także wykaz muzealiów wraz z dokumentacją

⁵² Wszystkie transporty dotyczyły przewozu muzealiów do prac konserwatorskich.

⁵³ Siedem transportów związanych było z wypożyczeniem zbiorów, a pięć z pracami konserwatorskimi.

⁵⁴ Pięć transportów związanych było z wypożyczeniem zbiorów, a jeden z pracami konserwatorskimi.

⁵⁵ Wszystkie transporty dotyczyły wypożyczenia zbiorów.

⁵⁶ Po jednym transporcie z każdego roku objętego kontrolą. Z czterech transportów jeden dotyczył przekazania obiektu do prac konserwatorskich, a trzy zostały użyczone na wystawy czasowe realizowane przez inne muzea. Obiekty o nr inwentarzowych: ŁKr 89/1; ŁKr 889; ŁKr 1505; ŁKr 1497.

⁵⁷ Zgodnie z § 23 ust. 2 rozporządzenia w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum - jednostka obliczeniowa wynosi 120-krotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w kwartale poprzedzającym kwartał, w którym przypada termin rozpoczęcia transportu zbiorów, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

⁵⁸ Dz. U. Nr 91, poz. 569. Dalej: rozporządzenie w sprawie przenoszenia muzealiów.

wizualną, stanowiący załącznik do podpisanych umów. W przypadku przekazania muzealium do prac konserwatorskich ww. dokumentacja była przekazywana wraz z protokołem zdawczo-odbiorczym w momencie wydania obiektu.

Przeniesienie muzealiów, zgodnie z § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie przenoszenia muzealiów, stwierdzano protokołem zdawczo-odbiorczym, który zawierał: nazwę i adres stron oraz imiona i nazwiska ich upoważnionych przedstawicieli; określenie przyczyny przeniesienia; opis przenoszonych muzealiów, w tym określenie materiału, techniki, wymiaru, czasu powstania i stanu zachowania; numer inwentarzowy; wycenę muzealiów w dniu przenoszenia; termin planowanego zwrotu; datę i miejsce sporządzenia protokołu.

Transport, wszystkich czterech objętych analizą przeniesionych zbiorów, odbywał się na terenie kraju. Trzy muzealia zostały zwrócone w terminach wynikających z podpisanych umów, a czwarty obiekt, na dzień badania kontrolnego, nadal pozostawał w użyczeniu.

(akta kontroli tom III str. 412-413, 445-449)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Wewnętrzne dokumenty określające procedury i sposoby działania w sytuacjach kryzysowych, obowiązujące w Muzeum, w latach 2022-2025, nie podlegały obowiązkowej aktualizacji, co w konsekwencji spowodowało ich nieuzupełnienie o brakujące obligatoryjne elementy:

- Instrukcja przygotowania zbiorów do ewakuacji, obowiązująca od dnia jej wprowadzenia tj. 18 marca 2019 r., nie podlegała aktualizacji, co było niezgodne z § 30 ust. 3 rozporządzenia w sprawie zabezpieczenia zbiorów muzeum, według którego instrukcję aktualizuje się nie rzadziej niż co dwa lata. Ponadto niedokonywanie wymaganej aktualizacji skutkowało nieuzupełnieniem Instrukcji o brakujące elementy, które były wymagane przez § 28 pkt 2 oraz pkt 8-10 rozporządzenia w sprawie zabezpieczenia zbiorów muzeum, tj. nie określono stref zagrożenia, nie wyznaczono osób tworzących zespoły mające brać udział w ewakuacji zbiorów, a jedynie stanowiska, które w razie ewakuacji pełniły funkcje kierowników zespołów. Ponadto nie określono procedur powiadamiania dyrektora oraz pracowników Muzeum o powstaniu zagrożenia, a także form współpracy w zakresie ewakuacji zbiorów z zewnętrznymi służbami i instytucjami.
- Plan Ochrony Muzeum nie zawierał aktualnego stanu bezpieczeństwa i ochrony jednostki. Zapisy zarówno w zakresie aktualnego stanu bezpieczeństwa, jak i ochrony odnosiły się do 2018 r., co było niezgodne z art. 7 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy o ochronie osób i mienia, zgodnie z którym plan ochrony powinien zawierać analizę stanu potencjalnych zagrożeń, w tym zagrożeń o charakterze terrorystycznym i aktualnego stanu bezpieczeństwa, a także powinien podawać ocenę aktualnego stanu ochrony jednostki. Ponadto nie zaktualizowano zapisów załącznika antyterrorystycznego POM (załącznik z 2017 r.), w zakresie przedsięwzięć realizowanych po wprowadzeniu stopni alarmowych, pomimo że w 2019 r. Dyrektor wprowadził „*Procedurę realizacji przedsięwzięć wykonywanych w Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie po wprowadzeniu stopni alarmowych*”, co było działaniem nierzetelnym.

W POM nie określono zakresu koniecznych zmian zabezpieczeń technicznych wynikających z analizy stanu potencjalnych zagrożeń, co było niezgodne z § 27 ust. 3 rozporządzenia w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum, a także nie dołączono

instrukcji konwojowej, co było niezgodne z wymogami § 27 ust. 4 pkt 5 ww. rozporządzenia. Dodatkowo Instrukcja postępowania w przypadkach szczególnych, stanowiąca załącznik nr 5 do POM, nie określała zasad postępowania w przypadkach kradzieży i napadu, co było niezgodne z wymogami § 27 ust. 4 pkt 3 rozporządzenia w sprawie zabezpieczenia zbiorów muzeum, zgodnie z którym do planu ochrony dołącza się instrukcję postępowania w przypadkach szczególnych, w szczególności kradzieży, napadu, podłożenia ładunku wybuchowego.

(akta kontroli tom I str. 62-63, tom II str. 165)

W odniesieniu do braku aktualizacji dokumentów Dyrektor wyjaśniła, że niepodjęcie od 2023 r.⁵⁹ decyzji o zainicjowaniu koniecznych działań związanych z aktualizacją Instrukcji wynikało z braku informacji przekazanej od specjalisty do spraw obronnych i informacji niejawnych odpowiadającego merytorycznie za ten obszar. W przypadku Planu Ochrony Muzeum prawdopodobnie z uwagi na niedopatrzenie [...] ⁶⁰ plan nie podlegał aktualizacji i z tego względu nie zawierał aktualnego stanu bezpieczeństwa i oceny aktualnego stanu ochrony. Prawdopodobnie również w wyniku niedopatrzenia [...] ⁶¹ nie zaktualizowano załącznika antyterrorystycznego w zakresie, wprowadzonych w 2019 r., procedur realizacji przedsięwzięć wykonywanych w ramach poszczególnych stopni alarmowych. Dodatkowo Dyrektor wyjaśniła, że aktualizacja POM o obecną analizę stanu zagrożeń będzie dokonana przy zaplanowanych zmianach w dokumencie, które zostaną wdrożone po pierwszym półroczu 2026 r., a aktualizacja Instrukcji powinna się zakończyć do końca 2025 roku. W odniesieniu do braku w ww. dokumentach obligatoryjnych elementów Dyrektor wyjaśniła, że nie są jej znane okoliczności, które wpłynęły na brak określenia wszystkich wymaganych elementów w Instrukcji przygotowania zbiorów do ewakuacji. Natomiast z uwagi na brak aktualizacji POM nie zawierał on analizy i oceny aktualnego stanu bezpieczeństwa i ochrony Muzeum. Ponadto brak instrukcji konwojowej, a także opisu zakresu koniecznych zmian zabezpieczeń technicznych wynikających z analizy stanu potencjalnych zagrożeń był spowodowany prawdopodobnie niedopatrzeniem [...] ⁶². Dodatkowo Dyrektor wskazała, że WSO nie realizuje zadań z zakresu konwojowania, a w przypadku transportu zbiorów poza teren Muzeum zadanie konwojowania zlecane było podmiotom zewnętrznym specjalizującym się w tego typu zadaniach. W odniesieniu do instrukcji postępowania w przypadkach kradzieży i napadu wyjaśniła, że w tych sytuacjach WSO postępuje według zapisów zawartych w POM i podejmuje interwencje zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami, a także współpracuje ze służbami porządku publicznego. Przy aktualizacji Planu Ochrony w pierwszym półroczu 2026 r. dokument zostanie uzupełniony o doszczegółowienie: zasad postępowania w przypadkach związanych z konwojowaniem muzealiów; zadań realizowanych w przypadku kradzieży i napadu, a także o obecną analizę stanu zagrożeń.

⁵⁹ Od 1 października 2023 r. tj. z chwilą powołania na stanowisko Dyrektor Muzeum.

⁶⁰ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 6 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Dz. Urz. UE L 119 z 4 maja 2016 r., str. 1) dalej: RODO, NIK wyłączyła jawność w zakresie ochrony danych osobowych. Wyłączenia tego dokonano w interesie osoby fizycznej.

⁶¹ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 6 ust. 1 RODO, NIK wyłączyła jawność w zakresie ochrony danych osobowych. Wyłączenia tego dokonano w interesie osoby fizycznej.

⁶² Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 6 ust. 1 RODO, NIK wyłączyła jawność w zakresie ochrony danych osobowych. Wyłączenia tego dokonano w interesie osoby fizycznej.

Specjalista do spraw obronnych i informacji niejawnych, do obowiązków którego należało m.in. opracowywanie dokumentacji w zakresie ewakuacji ludzi i zbiorów Muzeum (pkt 22 zakresu obowiązków)⁶³, wyjaśnił, że wcześniejsza wersja Instrukcji została wprowadzona w 2015 r. i do 2018 r. nie było potrzeby jej aktualizacji. Dopiero po połączeniu Muzeum Łazienki Królewskie z Muzeum Łowiectwa i Jeździectwa, w grudniu 2018 r. podjęto prace nad nowelizacją instrukcji, którą wprowadzono w marcu 2019 r. Następnie w 2022 r. rozpoczęto prace nad aktualizacją instrukcji z uwzględnieniem kwestii dotyczących określenia stref zagrożenia, sposobu powiadamiania pracowników w czasie zagrożenia, a także wykazów zespołów zadaniowych. Jednak prace te zostały podjęte po zorganizowaniu magazynu materiałów do ewakuacji zbiorów. Instrukcja przygotowania zbiorów do ewakuacji nie zawierała wszystkich wymaganych elementów takich jak system powiadamiania, składy zespołów zadaniowych. Sugerowano bowiem podczas aktualizacji instrukcji, że przy zmianach obsady zespołów zadaniowych trzeba będzie aktualizować instrukcję. To właśnie taka sytuacja, jak wynika z wieloletniego doświadczenia będzie wymuszała aktualizację instrukcji. Sposób współpracy ze służbami i instytucjami wynikał ze schematu zawartego w dokumencie. Ponadto ww. specjalista wyjaśnił, że nie sposób opisać wszystkich sytuacji z jakimi można mieć do czynienia. Dlatego podczas ćwiczeń ewakuacji i ćwiczenia obronnego ćwiczone były różne warianty zagrożeń. Po każdym ćwiczeniu zbierane były wnioski i spostrzeżenia, a także sporządzany był protokół z przebiegu ćwiczenia wraz z uwagami i elementami do poprawy.

(akta kontroli tom V str. 365, 404-405)

W odniesieniu do wyjaśnień specjalisty do spraw obronnych i informacji niejawnych NIK wskazuje, że obowiązujące od 2014 r. rozporządzenie w sprawie zabezpieczenia zbiorów muzeum jednoznacznie wskazywało, że instrukcję aktualizuje się nie rzadziej niż co dwa lata. W związku z powyższym nie można zgodzić się ze stwierdzeniem, że od 2015 r. do 2018 r. nie było potrzeby aktualizacji ww. dokumentu. NIK zauważa również, że od 2022 r., kiedy według wyjaśnień ww. pracownika rozpoczęto prace nad aktualizacją Instrukcji przygotowania zbiorów do ewakuacji, minęły trzy lata, a na dzień udzielania wyjaśnień przez ww. specjalistę⁶⁴, nadal nie zaktualizowano ww. dokumentu i obowiązująca Instrukcja nadal nie zawierała wszystkich wymaganych elementów, w tym m.in. stref zagrożenia. Ponadto ewentualna zmiana składu zespołów zadaniowych, która będzie wymuszała aktualizację Instrukcji, nie może stanowić argumentu, aby w Instrukcji nie zawierać elementu, który był wymagany, przez przepisy rozporządzenia w sprawie zabezpieczenia zbiorów muzeum. Z zakresu obowiązków specjalisty do spraw obronnych i informacji niejawnych wynikało, że do jego obowiązków należało sumienne i staranne wykonywanie pracy. Zdaniem NIK, staranne wykonywanie powierzonych obowiązków wiąże się z dokonywaniem aktualizacji Instrukcji zawsze, gdy zajdzie taka konieczność. Ponadto NIK zauważa, że od momentu wprowadzenia Instrukcji, tj. od 2019 r., dokument nie był aktualizowany, a tym samym nie został uzupełniony bądź zmodyfikowany w odniesieniu do wniosków i spostrzeżeń, jakie według wyjaśnień specjalisty

⁶³ Do obowiązków specjalisty ds. obronnych i informacji niejawnych należało również m.in., organizowanie ochrony zabytków na podstawie Planu Ochrony Zabytków Muzeum na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych (§ 26 pkt 10 regulaminu organizacyjnego), planowanie całokształtu przedsięwzięć w zakresie ochrony pracowników Muzeum, obiektów i zbiorów Muzeum (§ 26 pkt 9 regulaminu organizacyjnego).

⁶⁴ Wyjaśnienia udzielone 5 listopada 2025 r.

do spraw obronnych i informacji niejawnych, były formułowane w ramach prowadzonych ćwiczeń ewakuacji i ćwiczenia obronnego. Ponadto, przedstawiona do kontroli, Instrukcja zawierała schemat kierowania ewakuacją, który dotyczył komórek organizacyjnych Muzeum, a nie form współpracy ze służbami i instytucjami.

Dodatkowo zdaniem NIK, fakt nierealizowania przez WSO zadań z zakresu konwojowania, nie oznacza, że w Instrukcji nie powinny być zawarte informacje o sposobie w jaki odbywa się konwój zbiorów poza teren Muzeum, w tym że był realizowany przez podmioty specjalizujące się w tego rodzaju transportach.

2. W 2022 r. ówczesny Dyrektor nie powołał komisji do spraw przeglądu stanu zabezpieczeń budowlanych i mechanicznych, a jedynie komisję, której zakres działania dotyczył tylko weryfikacji kompletności kluczy, co było niezgodne z wymogiem § 10 ust. 3 rozporządzenia w sprawie zabezpieczenia zbiorów muzeum, zgodnie z którym przeglądu stanu zabezpieczeń budowlanych i mechanicznych, w tym sprawdzenia kompletności kluczy dokonywała komisja powoływana przez dyrektora muzeum.

(akta kontroli tom III str. 246)

Dyrektor wyjaśniła, że nie ma wiedzy dlaczego ówczesny kierownik Muzeum nie powołał komisji do spraw przeglądu stanu zabezpieczeń budowlanych i mechanicznych. Pomimo niepowołania, komisji do spraw przeglądu stanu zabezpieczeń budowlanych i mechanicznych, to osoby, które od 2023 r. wchodziły w jej skład przygotowały i przesłały w 2022 r. do ówczesnego szefa WSO protokoły cząstkowe z przeprowadzonych przeglądów.

(akta kontroli tom V str. 487, 516)

3. Komisja do spraw przeglądu stanu zabezpieczeń budowlanych i mechanicznych, w tym sprawdzenia kompletności kluczy, powoływana od 2023 r., przez Dyrektora Muzeum, nie sporządzała zbiorczego protokołu zawierającego ustalenia dotyczące przeglądu, które wynikały z przeglądów dokonanych przez poszczególnych członków ww. komisji, co było niezgodne z wymogami zarówno § 10 ust. 3 rozporządzenia w sprawie zabezpieczenia zbiorów muzeum, jak również § 1 ust. 2 zarządzeń Dyrektora Muzeum w sprawie powołania komisji do spraw przeglądu stanu zabezpieczeń budowlanych i mechanicznych. Zgodnie z wymogami powyższych przepisów komisja sporządzała protokół zawierający ustalenia dotyczące przeglądu, a dodatkowo protokół miał zawierać imiona, nazwiska oraz stanowiska służbowe osób, które w nim uczestniczyły (§ 10 ust. 3 rozporządzenia w sprawie zabezpieczenia zbiorów muzeum).

(akta kontroli tom III str. 247-251, 298-335, 341-384)

Dyrektor wyjaśniła, że komisja powołana w 2023 r. i 2024 r. nie sporządziła protokołu z wykonanych czynności. Poszczególni członkowie udokumentowali dokonane przez siebie ustalenia w notatkach/protokołach, które później były jednymi z elementów składających się na dokument pn. *„Analiza stanu zabezpieczenia Muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem*. Zostaną wdrożone zmiany skutkujące sporządzeniem, przez komisję ds. przeglądu stanu zabezpieczeń budowlanych i mechanicznych, w tym sprawdzenia kompletności kluczy, jednego protokołu, który będzie uwzględniał wnioski płynące z ustaleń dokonanych przez poszczególnych członków komisji.

(akta kontroli tom V str. 425, 516)

1.2. Ochrona zabytkowych zbiorów i siedzib muzeum na wypadek sytuacji kryzysowych

Opis stanu faktycznego

Działania na rzecz ochrony muzeum przed wystąpieniem sytuacji kryzysowych

1.2.1 Według stanu na 31 grudnia 2024 r., wielkość muzealiów w pozycjach inwentarzowych wynosiła łącznie 12 973 pozycji, z których 1 643 stanowiły zbiory MŁK, a 11 330 zbiory Oddziału tj. Muzeum Łowiectwa i Jeździectwa. W sztukach inwentarzowych było to łącznie 15 259 (2 235 sztuk inwentarzowych Muzeum Łazienki Królewskie oraz 13 204 Oddziału).

Ponadto Muzeum dysponowało depozytami w łącznej liczbie 2 655 pozycji inwentarzowych (w tym Muzeum Łazienki Królewskie – 1 541; Oddział – 1 114), co przełożyło się na 2 791 sztuk inwentarzowych (w tym Muzeum Łazienki Królewskie – 1 615; Oddział – 1 176). Na dzień 30 września 2025 r., Muzeum w swojej kolekcji nie posiadało cennych zbiorów bibliotecznych, w tym starodruków.

(akta kontroli tom V str. 361)

W zakresie digitalizacji zbiorów Dyrektor wyjaśniła, że zbiory MŁK zostały zdigitalizowane w ok. 93,1%, a zbiory Oddziału w ok. 15,7%. Rozbieżne wartości zdigitalizowanych zasobów wynikały z faktu połączenia 1 stycznia 2018 r. Muzeum Łazienki Królewskie oraz Muzeum Łowiectwa i Jeździectwa. Kluczowym aspektem był fakt, iż Muzeum Łowiectwa i Jeździectwa przed połączeniem nie dysponowało infrastrukturą ani kadrą, która wykonywałaby dokumentację wizualną obiektów. Digitalizacja była wykonywana sporadycznie i w sposób amatorski przez poszczególnych opiekunów zbiorów. W celu racjonalnego wykorzystania funduszy publicznych podjęto decyzję o przejęciu obowiązku wykonywania dokumentacji wizualnej przez pracownię MŁK.

Z wyjaśnień Dyrektor wynika również, że proces digitalizacji zbiorów w MŁK rozpoczął się w 2013 r. ze środków Wieloletniego Programu Rządowego Kultura+. Wówczas zainicjowano tworzenie kompletnej infrastruktury pracowni digitalizacji (pomieszczenia, sprzęt, kadra). Po wygaśnięciu programu Kultura+ digitalizacja finansowana była przede wszystkim ze środków własnych. W 2024 r. dokonano kompleksowej modernizacji pracowni digitalizacji. Po 10 latach bardzo intensywnej eksploatacji dokonano zakupu kompletu najnowszej generacji oświetlenia studyjnego wraz z wymianą sprzętu komputerowego z dedykowanym oprogramowaniem fotograficzno-bazodanowym. Analizując wyzwania dotyczące pełnego zdigitalizowania zbiorów MŁK wraz z Oddziałem trwają prace nad przyjęciem strategii digitalizacji zbiorów (dokument jest obecnie na etapie konsultacji wewnętrznych).

(akta kontroli tom V str. 361-362)

Ponadto Dyrektor wyjaśniła, że na 30 września 2025 r., wszystkie obiekty stanowiące zbiory Muzeum posiadały karty ewidencyjne. Ponadto wszystkie obiekty należące do zbiorów Muzeum posiadały rekordy w elektronicznej bazie inwentarzowej. Baza liczy 24 490 rekordów, przy czym należy mieć na uwadze, że liczba ta uwzględniała nie tylko zbiory Muzeum, ale też: depozyty (aktualne i zwrócone właścicielom oraz wykreślone z ewidencji), obiekty wykreślone z inwentarza za zgodą Ministra oraz obiekty wpisane do ewidencji pomocniczej. Spośród wszystkich rekordów 4 958 posiadało dokumentację wizualną. Ze zbiorów Muzeum Łazienki Królewskie 2 080 rekordów zawierało dokumentację wizualną, a ze zbiorów Muzeum Łowiectwa i Jeździectwa

2 051. Występujące punktowo braki odwzorowań wizualnych w elektronicznej bazie do ewidencji zbiorów iArt wiązały się z trwającym procesem aktualizacji i uzupełniania danych w oprogramowaniu iArt. Na potrzeby bazy wygenerowano zdjęcia w małym formacie JPG, które baza iArt na podstawie skryptu przydzielała do odpowiedniego rekordu (karty ewidencyjnej konkretnego obiektu), zgodnie z nazwą pliku JPG. Ewentualne literówki lub zastosowanie nieodpowiedniego znaku interpunkcyjnego w nazwie pliku JPG może skutkować niedopasowaniem pliku JPG do odpowiedniego rekordu, a tym samym niepodpięciem zdjęcia do odpowiedniej karty. Tego typu błędy są systematycznie diagnozowane i naprawiane. Obecnie do bazy inwentarzowej wprowadzono 41 484 fotografii obiektów.

(akta kontroli tom V str. 362)

Z wyjaśnień Dyrektor wynika, że zarówno w Muzeum, jak i w Oddziale ewidencja zbiorów prowadzona była w formie: ksiąg inwentarzowych, kart ewidencyjnych oraz ewidencji elektronicznej w programie iArt.

(akta kontroli tom V str. 361)

Analiza w zakresie ewidencjonowania zbiorów, przeprowadzona na próbie czterech wytypowanych muzealiów⁶⁵, wykazała, że zostały one wpisane do księgi inwentarzowej, kart ewidencyjnych, a także do ewidencji elektronicznej pod odrębnym numerem, zgodnie z § 5 ust. 1 rozporządzenia w sprawie ewidencjonowania zbiorów muzeum.

Zakres danych identyfikacyjnych zawarty w poszczególnych wpisach odpowiadał wymogom określonym w § 3 ust. 1 ww. rozporządzenia tj. określenie autorstwa lub wytwórcy, pochodzenie, wartość w dniu nabycia, czas i miejsca powstania, materiał, techniki wykonania, wymiary oraz określenie cech charakterystycznych, przy czym dane te nie zawsze znajdowały się w jednej formie prowadzonej ewidencji. I tak:

- wpis dotyczący muzealium o nr inwentarzowym ŁKr 74 w księdze inwentarzowej i karcie ewidencyjnej nie zawierał informacji w zakresie: autorstwa lub wytwórcy oraz techniki wykonania (informacje te znajdowały się w elektronicznej bazie inwentarzowej), a elektroniczną bazę inwentarzową nie uzupełniono o informację w zakresie pochodzenia muzealium (tę informację ujęto w księdze inwentarzowej i karcie ewidencyjnej);
- wpis dotyczący muzealium o nr inwentarzowym ŁKr 124 w elektronicznej bazie inwentarzowej nie zawierał informacji w zakresie pochodzenia muzealium (tę informację zawarto w księdze inwentarzowej oraz karcie ewidencyjnej);
- wpis dotyczący muzealium o nr inwentarzowym ŁKr 143 w księdze inwentarzowej nie wskazywał techniki wykonania (informacja zawarta w karcie ewidencyjnej oraz elektronicznej bazie inwentarzowej), a elektroniczną bazę inwentarzową nie uzupełniono o informację w zakresie pochodzenia muzealium (informacja zawarta w księdze inwentarzowej i karcie ewidencyjnej);
- wpis dotyczący muzealium o nr inwentarzowym ŁKr 373 w księdze inwentarzowej i karcie ewidencyjnej nie zawierał autorstwa lub wytwórcy, oraz techniki wykonania (informacja zawarta w elektronicznej bazie inwentarzowej), a elektroniczną bazę inwentarzową nie uzupełniono o informację w zakresie pochodzenia muzealium (informacja zawarta w księdze inwentarzowej i karcie ewidencyjnej).

⁶⁵ Nr inwentarzowe: ŁKr 74, ŁKr 124, ŁKr 143, ŁKr 373.

Dyrektor wyjaśniła, że karty obiektów wypełniono w 1962 r., 1965 r. oraz 1968 r., a wpisów muzealiów do inwentarza dokonano w 1987 r., 1988 r. i 1989 r. Obowiązujące wówczas⁶⁶ rozporządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 18 kwietnia 1964 r. w sprawie prowadzenia inwentarza muzealiów⁶⁷ nie precyzowało, jakie dane identyfikujące zabytek powinien zawierać wpis w karcie ewidencyjnej lub księdze inwentarzowej. Rozporządzenie nie określało również, jakie słowo powinien zawierać wpis w przypadku braku wymaganych danych. Wszystkich wpisów do ksiąg inwentarzowych jak również wpisów do kart ewidencyjnych dokonano zgodnie z obowiązującymi wówczas przepisami. Brakujące w kartach ewidencyjnych i księdze inwentarzowej dane zostały jednak uzupełnione w elektronicznej bazie inwentarzowej. Natomiast wdrożenie elektronicznej bazy inwentarzowej rozpoczęto w maju 2023 r., a w lipcu 2024 r. rozpoczęto prace nad wdrożeniem programu iArt w Oddziale Muzeum. Aktualnie baza zawiera rekordy wszystkich muzealiów i depozytów zarówno Muzeum Łazienki Królewskie jak i Oddziału Muzeum Łowiectwa i Jeździectwa. Trwają prace w zakresie weryfikacji i uzupełniania danych w kartach poszczególnych obiektów. Z uwagi na objętość zbiorów i depozytów jest to proces długotrwały. Brakujące w elektronicznej bazie inwentarzowej dane dotyczące nabycia obiektów znajdują się jednak w księdze inwentarzowej i/lub kartach ewidencyjnych. W związku z powyższym Muzeum dysponuje pełnią danych o zbiorach, chociaż wiedza jest rozproszona pomiędzy różnymi typami prowadzonej ewidencji (księgi inwentarzowe, karty ewidencyjne, elektroniczna ewidencja).

(akta kontroli tom V str. 363)

W żadnym z analizowanych wpisów nie zawarto informacji o wadze muzealium, a wpisy w księdze inwentarzowej zostały dokonane w sposób trwały i czytelny zgodnie z § 3 ust. 4 rozporządzenia w sprawie ewidencjonowania zbiorów muzeum. Wszystkie muzealia objęte analizą pochodziły z historycznej kolekcji króla Stanisława Augusta Poniatowskiego i zostały oznakowane według § 6 ust. 1 ww. rozporządzenia tj. w nieusuwalne oznakowanie, składające się z oznaczenia właściciela i numeru z księgi inwentarzowej.

(akta kontroli tom IV str. 6)

[...] ⁶⁸.

(akta kontroli tom V str. 282-284)

1.2.2. Obowiązujący w Muzeum, w okresie objętym kontrolą, Plan Ochrony Zabytków został w 2006 r. uzgodniony z wojewódzkim konserwatorem zabytków oraz zatwierdzony przez Prezydenta m.st. Warszawy, co było zgodne z wymogami § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych⁶⁹. Natomiast z uwagi na brak dokumentacji, kontrola nie była w stanie potwierdzić przekazania ww. planu właściwemu terenowemu organowi obrony cywilnej. Po raz ostatni ww. plan zaktualizowano, z uwagi na zmiany organizacyjno-kadrowe, w 2011 r. Brak corocznej aktualizacji POZ był niezgodny z § 5 ust. 1 rozporządzenia w sprawie

⁶⁶ Rozporządzenie obowiązywało od 18 kwietnia 1964 r. do 5 sierpnia 1997 r.

⁶⁷ Dz. U. Nr 17 poz. 101.

⁶⁸ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2026 r. poz. 85) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie tajemnicy przedsiębiorstwa.

⁶⁹ Dz.U. Nr 212, poz. 2153. Dalej: rozporządzenie w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków.

organizacji i sposobu ochrony zabytków, zgodnie z którym plan jest integralną częścią planów obrony cywilnej i podlega corocznej aktualizacji w terminie do dnia 31 marca każdego roku, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego (szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli tom IV str. 66, 69, tom V str. 381)

Plan Ochrony Zabytków składał się z czterech części tj. *Wprowadzenia*, części pierwszej tj. *Planu ochrony detali architektonicznych oraz innych zabytków nieruchomych Muzeum Łazienki Królewskie w wypadku konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych*, części drugiej tj. *Planu ochrony zabytków ruchomych Muzeum Łazienki Królewskie w wypadku konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych oraz Wniosków*, a tym samym nie zastosowano wytycznych zawartych w ust. 3 *Instrukcji przygotowania i realizacji planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych* stanowiącej załącznik do rozporządzenia w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków, aby plany ochrony zabytków sporządzić oddzielnie dla zabytków nieruchomych i zabytków ruchomych (szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli tom IV str. 67-68)

[...] ⁷⁰.

(akta kontroli tom IV str. 91)

[...] ⁷¹.

(akta kontroli tom V str. 386-387)

POZ we *Wprowadzeniu* zawierał elementy, które odnosiły się zarówno do zabytków nieruchomych jak i ruchomych tj.: sposób dokumentowania działań ratowniczych i informowania o stratach, szkodach i potrzebach; zamiar działania z określeniem priorytetów; schemat kierowania, oraz łączności współdziałania i przekazywania informacji, przy czym nie wskazano adresów jednostek ratowniczych, osób funkcyjnych, rzeczoznawców (szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

W zakresie elementów wymaganych dla zabytków nieruchomych w dokumencie określono: sposób oznakowania zabytku nieruchomego; organizację prac zabezpieczających z podziałem na prace I i II kategorii; przybliżone koszty wykonania prac przygotowawczo-zabezpieczających. Natomiast, w zakresie zabytków nieruchomych, nie ujęto: instrukcji postępowania pracowników lub wyznaczonych grup pracowników, w tym wewnętrznych służb ochrony, w razie określonych sytuacji kryzysowych; wykazu prac przygotowawczych, organizacyjnych, techniczno-inżynierskich; a także imiennego wykazu osób reklamowanych na wypadek konfliktu zbrojnego; wykazu osób posiadających przydziały organizacyjno-mobilizacyjne do formacji obrony cywilnej; wykazu rodzajów i ilości potrzebnych materiałów i urządzeń z określeniem ich przeznaczenia, sposobu pozyskania i miejsc przechowywania. Ponadto nie określono w odniesieniu do każdego zabytku nieruchomego: charakterystyki zabytku z określeniem najbardziej cennych elementów oraz stanu dokumentacji, oceny położenia i możliwych zagrożeń dla zabytku z wnioskami, a także oceny stanu technicznego, urządzeń, instalacji, komunikacji wewnętrznej, dojazdów, miejsc poboru lub odprowadzania wody i innych tj. elementów wskazanych w *Instrukcji przygotowania i realizacji planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych*

⁷⁰ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach, NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealiom.

⁷¹ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach, NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealiom.

stanowiącej załącznik do rozporządzenia w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków oraz do POZ nie załączono „Technicznego projektu zabezpieczenia zabytku” i „Karty projektowej”, o których mowa w ust. 4 pkt 1 i 2 ww. Instrukcji (szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

W zakresie elementów wymaganych dla zabytków ruchomych w dokumencie określono: napisy na opakowaniach dla zabytków ruchomych; spisy zabytków z numerami inwentarzowymi i numerami opakowań oraz miejsca ich przechowywania i sposoby zabezpieczenia; dane dotyczące opakowań i potrzeby ich uzupełnienia; kalkulacje czasu niezbędnego do przeprowadzenia prac zabezpieczających; liczbę osób niezbędnych do przeprowadzenia prac zabezpieczających; osobę odpowiedzialną za zabezpieczenie zabytków na miejscu.

W odniesieniu do zabytków ruchomych w POZ nie ujęto: charakterystyki zabytku z określeniem najbardziej cennych elementów oraz stanu dokumentacji; oceny położenia i możliwych zagrożeń dla zabytku z wnioskami; instrukcji postępowania pracowników lub wyznaczonych grup pracowników, w tym wewnętrznych służb ochrony, w razie określonych sytuacji kryzysowych; wykazu prac przygotowawczych, organizacyjnych, techniczno-inżynierskich; sposobu pozyskania i określenia miejsc przechowywania potrzebnych materiałów i urządzeń; określenia przybliżonych kosztów wykonania prac przygotowawczo-zabezpieczających; imiennego wykazu osób reklamowanych na wypadek konfliktu zbrojnego oraz imiennego wykazu osób posiadających przydziały organizacyjno-mobilizacyjne do formacji obrony cywilnej; sporządzony wykaz zbiorczy zabytków ruchomych był niezgodny z obowiązującym wzorem wykazu; imiennego wykazu „kart tożsamości”; danych ilościowych zasobów oraz podstawowej dokumentacji przewidzianej do ukrycia i zabezpieczenia w miejscu dotychczasowego eksponowania; niezbędnych prac adaptacyjnych pomieszczeń zapewniających właściwe przechowywanie zbiorów tj. elementów wskazanych w *Instrukcji przygotowania i realizacji planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych* stanowiącej załącznik do rozporządzenia w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków (szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

[...] ⁷².

(akta kontroli tom IV str. 61-65)

1.2.3. Dla każdego budynku Muzeum jak i Oddziału, w którym przechowywane lub eksponowane były muzealia i depozyty, a także dla Ogrodu sporządzono listy obiektów przeznaczonych do priorytetowego przemieszczenia. W obrębie samych list również zastosowano gradację, wyznaczono obiekty do przemieszczenia w pierwszej, drugiej i trzeciej kolejności, a w przypadku Pałacu na Wyspie wskazano także dodatkową grupę obiektów do przemieszczenia w sytuacji wystarczającej ilości czasu. Listy zawierały również informacje o trudnościach w demontażu poszczególnych obiektów (Koszary Kantonistów) lub o tym, że obiekt z różnych względów powinien być odpowiednio zabezpieczony w miejscu jego przechowywania, nie zaś wywieziony (Ogród). Ponadto listy przy każdym obiekcie zawierały, jego zdjęcie, rodzaj, nazwę, ilość, wymiar oraz numer inwentarzowy.

[...] ⁷³.

(akta kontroli tom IV str. 166-317, tom V str. 388)

⁷² Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach, NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealiom.

⁷³ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach, NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealiom.

Muzeum dysponowało m.in. 10 klimatycznymi skrzyniami, dwoma jezdnyimi stelażami magazynowymi do obrazów, stelażami drewnianymi do obrazów, 10 aluminiowymi skrzyniami, a także 600 mb folii bąbelkowej, pięcioma rolkami tektury falistej, siedmioma rolkami włókniny poliestrowej.

(akta kontroli tom II str. 206-207)

Dyrektor wyjaśniła, że w razie zaistnienia sytuacji kryzysowej i konieczności szybkiej ewakuacji zbiory będą przenoszone i pakowane z obiektów „na miękko” z wykorzystaniem folii bąbelkowej, geowłókniny, a następnie kładzione na płasko na podłodze w miejscu docelowym, bez użycia ciężkich i nieporęcznych stelaży. Takie rozwiązanie pozwala na szybsze pakowanie i przenoszenie obiektów, co jest szczególnie istotne w momencie zagrożenia i konieczności szybkiego reagowania. Rozwiązanie takie ułatwia także transport obiektów. Skrzynie i stelaże są ciężkie, wymagają przy przenoszeniu udziału przynajmniej dwóch osób. Dodatkowo skrzynie każdorazowo należy dostosowywać do formatu przenoszonego obiektu poprzez docięcie i użycie specjalistycznych gąbek lub innych wypełniaczy, a ich otwarcie i zamknięcie wymaga użycia dodatkowego sprzętu. [...] ⁷⁴. Dodatkowo Muzeum nie dysponuje wystarczającą przestrzenią magazynową spełniającą konieczne warunki na pomieszczenie większej liczby skrzyń. Przestrzenie w których przechowywane są skrzynie powinny być ogrzewane, suche i nieskażone biologicznie.

Ponadto Dyrektor wyjaśniła, że powyższe rozwiązanie było wynikiem rozmów z ukraińskimi partnerami, którzy zwrócili uwagę, że w czasie sytuacji kryzysowej, w tym wojny, mając ograniczony czas reakcji, środkami które najlepiej sprawdziły się podczas pakowania i przemieszczania zbiorów były materiały miękkie takie jak folia bąbelkowa czy geowłóknina. Strona ukraińska wprost wskazywała, że niezbędne były tak naprawdę tylko folie, flamastry, naklejki. Mając na uwadze doświadczenia ukraińskie podjęto decyzję, aby obiekty z 1 i 2 grupy zbiorów do ewakuacji, które w większości stanowiły obrazy i rzeźby, były pakowane „na miękko”, tzn. z wykorzystaniem folii bąbelkowej, geowłókniny. Na stanie Muzeum było do dyspozycji ponad 600 mb folii bąbelkowej i ponad 1 100 mb geowłókniny co pozwalało szacować, że zbiory do przemieszczenia z grupy 1 i 2 zostaną odpowiednio zabezpieczone w przypadku konieczności ich przemieszczenia.

(akta kontroli tom V str. 418-420)

Do przenoszenia zbiorów, w razie sytuacji kryzysowych, wyznaczono zespoły zadaniowe, a osoby wchodzące w ich skład były zatrudnione w Muzeum w czasie prowadzenia czynności kontrolnych. Osoby te potwierdziły również przyjęcie do wiadomości uczestnictwo w odpowiednim zespole zadaniowym.

(akta kontroli tom II str. 115-124, tom V str. 421)

1.2.4. W Muzeum, zgodnie z wymogami § 5 ust. 1 pkt 3 lit. b rozporządzenia w sprawie warunków i trybu planowania i finansowania zadań wykonywanych w ramach przygotowań obronnych, sporządzono Plan Operacyjnego Funkcjonowania Muzeum⁷⁵. Plan został zatwierdzony przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz zawierał karty realizacji zadań operacyjnych zgodnie z § 6 ust. 1 pkt 2 lit. d oraz ust. 6 w zw. z § 2 pkt 10 rozporządzenia w sprawie warunków

⁷⁴ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach, NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealnom.

⁷⁵ Dalej także: POF.

i trybu planowania i finansowania zadań wykonywanych w ramach przygotowań obronnych. Karty realizacji zadań operacyjnych nie zostały przekazane do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego⁷⁶.

Dyrektor wyjaśniła, że cykl planowania operacyjnego został zakończony 8 grudnia 2021 r. z chwilą zatwierdzenia planu wraz z załącznikami przez Wiceprezesa Rady Ministrów, Ministra KiDN. Po zatwierdzeniu planu Muzeum nie informowało dodatkowo o zakończeniu cyklu. Aktualnie nie zaczął się nowy cykl planowania, proces ten zaczyna się po otrzymaniu z Ministerstwa KiDN wypisu z planu operacyjnego funkcjonowania działu administracji rządowej. Dodatkowo z wyjaśnień Dyrektor wynika, że Ministerstwo KiDN nie prosiło o przesłanie kart operacyjnych. Muzeum w związku z otrzymanym pismem z Ministerstwa KiDN⁷⁷ dokonało 29 stycznia 2024 r. aktualizacji POF. Zaktualizowano tabelę realizacji zadań operacyjnych, a tabelę przekazano do Ministerstwa. Dodatkowo po wykonaniu aktualizacji uzgodnionej z Ministerstwem KiDN wykonano karty zadań operacyjnych.

(akta kontroli tom V str. 389-390)

1.2.5. W Muzeum, w okresie objętym kontrolą, nie powoływano zespołu, którego zadaniem było przygotowanie Muzeum do sytuacji kryzysowej i wojny. Z wyjaśnień Dyrektor wynika, że w okresie lipiec - sierpień 2024 r. odbywały się sztaby kryzysowe w Muzeum w związku z przejściem gwałtownych nawałnic nad Warszawą, które spowodowały bardzo duże zniszczenia i uszkodzenia zadrzewienia ogrodów Muzeum i których skutkiem była decyzja o ich zamknięciu. Ponadto Dyrektor wyjaśniła, że monitoring potencjalnych ryzyk i zagrożeń był realizowany m.in. poprzez coroczne przeglądy stanu zabezpieczeń budowlanych i mechanicznych, w tym sprawdzenia kompletności kluczy; cykliczne przeglądy stanu systemu sygnalizacji pożarowej oraz jej konserwacji zgodnie ze wskazaniem norm dotyczących eksploatacji i konserwacji tego systemu; cyklicznych przeglądów sygnalizacji włamania i napadu oraz CCTV. Dodatkowo w ramach tzw. sezonu wysokiego (maj - wrzesień), kierownictwo Muzeum corocznie występowało do Komendanta Rejonowego Policji oraz Komendanta Straży Miejskiej z prośbą o wsparcie i zapewnienie prewencyjnego zabezpieczenia poprzez zwiększenie patroli funkcjonariuszy Policji i Straży Miejskiej na terenie ogrodów Muzeum. Z początkiem września 2025 r. w Muzeum, w ramach pierwszej edycji polsko-ukraińsko-niemieckiego projektu "Cultural Guardians", odbyło się spotkanie z udziałem przedstawicieli siedmiu ukraińskich muzeów. Celem spotkania było nawiązanie wzajemnych relacji z ekspertami z instytucji dziedzictwa kulturowego, a także wymiana wiedzy w tym doświadczeń związanych z postępowaniem z zabytkami podczas konfliktu zbrojnego.

(akta kontroli tom V str. 284-285)

Wprowadzono instrukcję punktu kierowania w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa narodowego⁷⁸, który miał zapewnić Dyrektorowi Muzeum sprawne, operacyjne kierowanie podległą instytucją w czasie pokoju, kryzysu i w czasie wojny z jednoczesnym umożliwieniem realizacji bieżących merytorycznych zadań wynikających ze statutu, a także powołano stały

⁷⁶ Dalej także: Ministerstwo KiDN, MKiDN.

⁷⁷ Pismo z dnia 6 grudnia 2023 r.

⁷⁸ Instrukcja wprowadzona Zarządzeniem nr 19/2019 Dyrektora Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie z dnia 18 marca 2019 r. w sprawie wprowadzenia Instrukcji Punktu Kierowania w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa narodowego w Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie.

dyżur⁷⁹. Uruchomienie dyżuru następowało obligatoryjnie, w przypadku wprowadzenia wyższych stanów gotowości obronnej państwa, a także na polecenie Ministra KiDN w stanie gotowości obronnej państwa. Stały Dyżur podlegał bezpośrednio Dyrektorowi Muzeum, a funkcjonowanie dyżuru nadzorował i koordynował specjalista ds. obronnych i informacji niejawnych. Dyżur miał być pełniony całodobowo w systemie dwuzmianowym, spośród pracowników Muzeum, a obsadę dyżuru stanowił: kierownik stałego dyżuru, kierownik zmiany stałego dyżuru, dyżurny stałego dyżuru.

Ponadto Muzeum, w związku z dyspozycją otrzymaną w 2024 r. z Ministerstwa KiDN⁸⁰, opracowało „Zestawienie zagrożeń możliwych do wystąpienia w jednostce organizacyjnej z przyporządkowanymi im poziomami ryzyka oraz stopniami akceptowalności ryzyka”, które zawierało rodzaje zagrożenia możliwe do wystąpienia w Muzeum. [...] ⁸¹

(akta kontroli tom V str. 1-3, 29-51)

W latach 2022-2025 dla pracowników Muzeum, odbyło się łącznie 20 szkoleń/kursów, które swoim zakresem tematycznym kwalifikowały się do obszaru przygotowania personelu Muzeum do sytuacji kryzysowej i wojny. I tak:

- w 2022 r. odbyły się cztery szkolenia/kursy, w tym z: zapobiegania kradzieży lub uszkodzeniu dzieł sztuki (51 osób); ochrony przeciwpożarowej (trzy osoby); kurs doskonalący dla kwalifikowanych pracowników ochrony (16 osób); szkolenie z zakresu: Analiza bezpieczeństwa Instytucji Kultury w nowych uwarunkowaniach prawnych. Realizacja procedur planowania na okres zewnętrznego zagrożenia Państwa i w czasie wojny. Realizacja zadań ochronnych w świetle doświadczeń wojny na Ukrainie (jedna osoba);
- w 2023 r. odbyło się sześć szkoleń/kursów: kurs doskonalący dla kwalifikowanych pracowników ochrony (16 osób); szkolenie *Osoby w spektrum autyzmu, uwzględnienie osób wymagających dostosowań w procedurach ewakuacyjnych* (pięć osób); szkolenie dla Szefów Wewnętrznej Służby Ochrony „Zabezpieczenie techniczne” (dwie osoby); szkolenie dla komendantów WSO z zakresu realizacji działań ochronnych w instytucjach kultury (jedna osoba); szkolenie strzeleckie (cztery osoby); praktyczne szkolenie dla pracowników z cyberbezpieczeństwa”, (30 osób);
- w 2024 r. odbyło się sześć szkoleń/kursów: ćwiczenia praktyczne z ewakuacji zwiedzających i pracowników z obiektów MŁK z udziałem Państwowej Straży Pożarnej; kongres *Bezpieczeństwa Dziedzictwa* (jedna osoba); szkolenie obronne dla szefów WSO (jedna osoba); szkolenie WSO w zakresie zabezpieczenia i ochrony dóbr kultury (jedna osoba); szkolenie strzeleckie (cztery osoby); szkolenie „Zasady bezpieczeństwa obchodzenia się z bronią palną” (30 osób);
- w 2025 r. odbyły się cztery szkolenia/kursy z zakresu: zarządzania ochroną i bezpieczeństwem zbiorów muzealnych (dwie osoby); obsługi systemu monitoringu CCTV (osiem osób); przeciwpożarowego dla dowódców zmian WSO – obsługa systemów zabezpieczenia (cztery osoby); kurs recertyfikacyjny z kwalifikowanej pierwszej pomocy (jedna osoba).

(akta kontroli tom V str. 285-287)

⁷⁹ Stały dyżur wprowadzono Zarządzeniem nr 40/2025 Dyrektora Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie z dnia 25 lipca 2025 r. w sprawie powołania stałego dyżuru w Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie.

⁸⁰ Pismo o sygnaturze nr BDG-WSO.0172.20.2024.DO z 8 lipca 2024 r.

⁸¹ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach, NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealnom.

Z wyjaśnień Dyrektor wynika, że Muzeum nie podejmowało działań, na rzecz ochrony dóbr kultury, skierowanych w ramach pomocy udzielanej stronie ukraińskiej w związku z inwazją Federacji Rosyjskiej. We wrześniu 2022 r. Muzeum przekazało nieodpłatnie na rzecz strony ukraińskiej sprzęt komputerowy w postaci ośmiu laptopów, sześciu komputerów stacjonarnych, sześciu monitorów, trzech drukarek, sześciu zasilaczy awaryjnych.

Dodatkowo Dyrektor wyjaśniła, że zapoznano się z opublikowanym w listopadzie 2025 r. projektem rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w sprawie *wyказu podmiotów zobowiązanych do sporządzenia planu ochrony dóbr kultury na czas wojny oraz trybu zgłaszania podmiotów w celu wpisania ich do wykazu*. Nie podejmowano jednak żadnych konkretnych działań w kierunku sporządzenia planu ochrony dóbr kultury, gdyż na chwilę obecną opublikowany akt wykonawczy jest projektem podlegającym konsultacjom publicznym i nie jest jasne, jaki ostatecznie przyjmie kształt. [...] ⁸².

(akta kontroli tom V str. 287, 422)

Działania na rzecz ochrony muzeum w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych

1.2.6. W okresie objętym kontrolą, na terenie Muzeum, doszło łącznie do siedmiu sytuacji kryzysowych, w tym do jednej w 2022 r., dwóch w 2023 r., czterech w 2024 r. W 2022 r. doszło do aktu wandalizmu; w 2023 r. w wyniku uszkodzenia rurociągu zalany został teren Ogrodu Muzeum, a w trakcie prowadzonych robót budowlanych odnaleziono niewybuch z czasów II wojny światowej; w 2024 r. dwukrotne nawałnice uszkodziły zadrzewienie zabytkowego Ogrodu Muzeum oraz dwukrotnie odnaleziono niewybuchy z czasów II wojny światowej.

(akta kontroli tom V str. 52)

1.2.7. Analiza dokumentacji czterech sytuacji kryzysowych, do których doszło na terenie Muzeum, w latach 2022-2025, tj. [...] ⁸³ oraz dwa pomniki znajdujące się na terenie Ogrodu (2022 r.); odnalezienie niewybuchów z czasów II wojny światowej (2023 r.); zalanie części terenu Ogrodu w związku z naruszeniem przez firmę budowlaną rurociągu (2023 r.); uszkodzenie drzewostanu w wyniku wichur i nawałnic (2024 r.), wykazała, że:

- żaden zabytek nie został utracony, uszkodzony bądź trwale zniszczony;
- [...] ⁸⁴;
- żadna z analizowanych sytuacji kryzysowych nie była wynikiem niedochowania przez pracowników obowiązujących procedur;
- po sytuacji kryzysowej będącej wynikiem wichur oraz nawałnic zaktualizowano procedurę w zakresie postępowania Służb Ochrony Muzeum w przypadku burz, silnych wiatrów i innych niebezpiecznych zjawisk atmosferycznych. Aktualizacja dotyczyła m.in. publikowania informacji o zamknięciu Muzeum w mediach społecznościowych i na stronie internetowej Muzeum; rozsyłania do pracowników, poprzez wewnętrzny system powiadomień, sms z informacją o zamknięciu Muzeum;

⁸² Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach, NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealnom.

⁸³ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach, NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealnom.

⁸⁴ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach, NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealnom.

- o szkodach w drzewostanie Ogrodu, będących wynikiem wichur i nawałnic, tego samego dnia poinformowano Ministerstwo KiDN. Dodatkowo wystosowano do Ministerstwa prośbę o pomoc w usuwaniu skutków wichur i nawałnic, którą Ministerstwo udzieliło przyznając Muzeum dotację celową w wysokości 500,00 tys. zł;
- o uszkodzeniu przez firmę budowlaną rurociągu sieci wodociągowej i zalaniu terenu Ogrodu Muzeum poinformowano Ministerstwo KiDN;
- o odnalezieniu na terenie Muzeum niewybuchów poinformowano Policję, a na miejsce został wezwany patrol saperów z jednostki wojskowej, który je zabezpieczył, a następnie zdetonował na poligonie wojskowym;
- nie poinformowano ani Ministra KiDN ani ówczesnego Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów o akcie wandalizmu do którego doszło w 2022 r., co było niezgodne z wymogami § 20 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum, zgodnie z którym w przypadku stwierdzenia, że zbiory zostały zniszczone w wyniku przestępstwa, dyrektor muzeum zawiadamia organizatora muzeum, a także przesyła do instytucji kultury dane dotyczące tych zbiorów oraz informacje o okolicznościach ich zniszczenia (szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli tom V str. 68, 391-392)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Obowiązujący w Muzeum, w latach 2022-2025, Plan Ochrony Zabytków nie podlegał corocznej aktualizacji, co było niezgodne z wymogiem określonym w § 5 ust. 1 rozporządzenia w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków, zgodnie z którym plan jest integralną częścią planów obrony cywilnej i podlega corocznej aktualizacji w terminie do dnia 31 marca każdego roku, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego. Dodatkowo niedokonywanie aktualizacji skutkowało nieuzupełnieniem POZ, zarówno w zakresie zabytków ruchomych, jak i nieruchomych, o brakujące elementy, które były wymagane przez przepisy rozporządzenia w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków:

- w zakresie elementów wymaganych dla zabytków nieruchomych Plan nie zawierał: instrukcji postępowania pracowników lub wyznaczonych grup pracowników, w tym wewnętrznych służb ochrony, w razie określonych sytuacji kryzysowych; wykazu prac przygotowawczych, organizacyjnych, techniczno-inżynierskich; imiennego wykazu osób reklamowanych na wypadek konfliktu zbrojnego i imiennego wykazu osób posiadających przydziały organizacyjno-mobilizacyjne do formacji obrony cywilnej; wykazu rodzajów i ilości potrzebnych materiałów i urządzeń z określeniem ich przeznaczenia, sposobu pozyskania i miejsc przechowywania, co było niezgodne z wymaganiami określonymi w ust. 1 pkt 5, 6, 7, 9 *Instrukcji przygotowania i realizacji planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych*, stanowiącej załącznik do rozporządzenia w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków oraz do POZ nie załączono „Technicznego projektu zabezpieczenia zabytku” i „Karty projektowej”, o których mowa w ust. 4 pkt 1 i 2 ww. Instrukcji.

Dodatkowo nie określono w odniesieniu do każdego zabytku nieruchomego, informacji z zakresu: charakterystyki zabytku, z określeniem najbardziej cennych elementów oraz stanu dokumentacji; oceny położenia i możliwych zagrożeń dla zabytku z wnioskami; oceny

stanu technicznego obiektu, urządzeń, instalacji, komunikacji wewnętrznej, dojazdów, miejsc poboru lub odprowadzania wody i innych tj. elementów określonych w ust. 1 pkt 1, 2, 3 Instrukcji przygotowania i realizacji planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych, stanowiącej załącznik do rozporządzenia w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków;

- w zakresie elementów wymaganych dla zabytków ruchomych Plan nie obejmował wszystkich zabytków ruchomych będących własnością Muzeum oraz oddanych w depozyt, a także nie zawierał: charakterystyki zabytku z określeniem najbardziej cennych elementów oraz stanu dokumentacji; oceny położenia i możliwych zagrożeń dla zabytku z wnioskami; instrukcji postępowania pracowników lub wyznaczonych grup pracowników, w tym wewnętrznych służb ochrony, w razie określonych sytuacji kryzysowych; wykazu prac przygotowawczych, organizacyjnych, techniczno-inżynierskich; sposobu pozyskania i określenia miejsc przechowywania potrzebnych materiałów i urządzeń; określenia przybliżonych kosztów wykonania prac przygotowawczo zabezpieczających; imiennego wykazu osób reklamowanych na wypadek konfliktu zbrojnego oraz imiennego wykazu osób posiadających przydziały organizacyjno-mobilizacyjne do formacji obrony cywilnej; sporządzony wykaz zbiorczy zabytków ruchomych był niezgodny z obowiązującym wzorem wykazu; imiennego wykazu „kart tożsamości”; danych ilościowych zasobów oraz podstawowej dokumentacji przewidzianej do ukrycia i zabezpieczenia w miejscu dotychczasowego eksponowania; niezbędnych prac adaptacyjnych pomieszczeń zapewniających właściwe przechowywanie zbiorów, co było niezgodne z wymogami wskazanymi w ust. 1 pkt 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9 oraz ust. 5 pkt 1, 2, a także ust. 6 pkt 1 lit. a oraz e Instrukcji przygotowania i realizacji planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych, stanowiącej załącznik do rozporządzenia w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków.

Ponadto w zakresie schematu kierowania oraz łączności współdziałania i przekazywania informacji, zawartego we *Wprowadzeniu* POZ, nie wskazano adresów jednostek ratowniczych, osób funkcyjnych, rzeczoznawców, o których mowa w ust. 1 pkt 10 ww. Instrukcji.

Dodatkowo nie zastosowano wymogów z ust. 3 *Instrukcji przygotowania i realizacji planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych* stanowiącej załącznik do rozporządzenia w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków, aby plany ochrony zabytków sporządzić oddzielnie dla zabytków nieruchomych i zabytków ruchomych.

(akta kontroli tom IV str. 61-65)

Dyrektor wyjaśniła, że w okresie objętym kontrolą, brak realizacji działań związanych z aktualizacją POZ wynikał z braku informacji przekazanej od pracownika odpowiadającego merytorycznie za ten obszar o obligatoryjności corocznej aktualizacji. Ponadto Dyrektor wyjaśniła, że zadawała pracownikowi liczne pytania o plan pracy i konieczność realizacji niezbędnych działań związanych z bezpieczeństwem i wielokrotnie była zapewniana, że wszelkie konieczne działania były realizowane i nie zachodziła potrzeba aktualizacji dokumentów. Od 2023 r. w Muzeum przyjęto zasadę systematycznych comiesięcznych spotkań Dyrekcji oraz Kierowników i na żadnym z takich spotkań nie było zgłaszane przez specjalistę ds. obronnych i informacji niejawnych zagrożenie konieczności aktualizacji POZ. Z uwagi na fakt, że Plan Ochrony Zabytków został przyjęty w 2006 r. Dyrektor nie miała wiedzy dlaczego dokument nie zawierał wszystkich wymaganych elementów. Ponadto wyjaśniła, że

zgodnie z wytycznymi przekazanymi telefonicznie przez Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, aktualizacja POZ zostanie przygotowana, jako dwa odrębne dokumenty tj. plan dla zabytków nieruchomych oraz plan dla zabytków ruchomych.

(akta kontroli tom V str. 379-386, 516-517)

Specjalista do spraw obronnych i informacji niejawnych wyjaśnił, że w latach 2022-2025 nie przedstawiał kierownictwu Muzeum przygotowanej aktualizacji POZ, ponieważ brak było ustawy o obronie cywilnej lub innego podmiotu w to miejsce. Ostatnia przygotowywana aktualizacja POZ datowana była na 2023 r., a rozpoczęła się w 2020 r. po zaktualizowaniu instrukcji przygotowania zbiorów do ewakuacji. Z powodu COVID dokończenie prac nad aktualizacją POZ było bardzo utrudnione, a utrudniony kontakt z osobami funkcyjnymi uniemożliwił przedyskutowanie i uzgodnienie elementów czy wątpliwości jakie nasuwały się podczas aktualizacji planu. Proces aktualizacji wydłużył się również z powodu zmian personalnych na kierowniczych stanowiskach w Muzeum. Ponadto ww. specjalista wyjaśnił, że wcześniejsza aktualizacja nie była podejmowana również z uwagi na zdezaktualizowaną ustawę z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami⁸⁵ oraz rozporządzenie w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków. Dodatkowo w latach 2024-2025 podczas spotkań z Dyrekcją Muzeum były omawiane kwestie dotyczące zadań z zakresu przygotowań obronnych, zarządzania kryzysowego i ochrony zabytków. Na spotkaniach Dyrektor podjęła decyzję o pilnym rozpoczęciu prac w sprawie POZ oraz Instrukcji przygotowania zbiorów do ewakuacji. W związku z brakiem wymaganych elementów w POZ specjalista wyjaśnił, że nie jest autorem planu ochrony zabytków z 2006 r. i nie pracował wtedy w Muzeum. Natomiast w zakresie reklamowania – wyłączenia od obowiązku powołania do służby wojskowej w czasie mobilizacji uważa, że nie ma potrzeby umieszczania wykazów imiennych zawierających dane wrażliwe (nr pesel, adres zamieszkania itp.) ponieważ wszelkie dane dotyczące wyłączenia od służby wojskowej były w dziale kadr Muzeum i były aktualizowane na bieżąco. Ponadto specjalista do spraw obronnych i informacji niejawnych wyjaśnił, że nie wydaje mu się, aby imienne wykazy mogłyby być dostępne dla osób spoza Muzeum. POZ jest dokumentem do użytku służbowego.

(akta kontroli tom V str. 403-404)

W odniesieniu do wyjaśnień specjalisty do spraw obronnych i informacji niejawnych NIK wskazuje, że zarówno ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, jak i rozporządzenie w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków są obowiązującymi aktami prawa. Ponadto z wyjaśnień ww. specjalisty wynika, że ostatnia aktualizacja była przygotowywana w 2023 r., a rozpoczęła się w 2020 r. NIK podkreśla, że specjalista do spraw obronnych i informacji niejawnych był zatrudniony w Muzeum od 2010 r. i po raz ostatni zaktualizował POZ w 2011 r. NIK ma również na uwadze, że dokonana wówczas aktualizacja dotyczyła tylko kwestii organizacyjno-kadrowych i była wykonana poprzez naniesienie skreśleń na dokumencie. Fakt, iż specjalista do spraw obronnych i informacji niejawnych nie był autorem sporządzonego w 2006 r. Planu Ochrony Zabytków, nie zwalniał go z obowiązku uzupełnienia POZ w zakresie brakujących elementów. Ponadto obowiązujące, w okresie objętym kontrolą, przepisy w zakresie POZ nie wskazywały na możliwość niedołączania imiennych wykazów do POZ. Wymagania zawarte w *Instrukcji przygotowania i realizacji planów*

⁸⁵ Dz. U. z 2024 r. poz. 1292. Dalej: ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych stanowiącej załącznik do rozporządzenia w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków precyzyjnie wyliczały elementy, które składały się na ww. dokument.

2. Nie powiadomiono Ministra KiDN oraz ówczesnego Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów o akcie wandalizmu, który miał miejsce w 2022 r., co było niezgodne z wymogami odpowiednio § 20 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum, zgodnie z którym w przypadku stwierdzenia, że zbiory zostały utracone, uszkodzone lub zniszczone w wyniku przestępstwa, dyrektor muzeum zawiadamia niezwłocznie najbliższą jednostkę Policji oraz organizatora muzeum, a w przypadku gdy zbiory zostały utracone lub zniszczone, dyrektor muzeum przesyła do instytucji kultury dane dotyczące tych zbiorów oraz informacje o okolicznościach ich utracenia lub zniszczenia.

(akta kontroli tom V str. 68)

Dyrektor wyjaśniła, że nie ma wiedzy dlaczego Muzeum nie powiadomiło Ministerstwa KiDN oraz ówczesnego Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów o akcie wandalizmu. Stosowną informację przekazano do Narodowego Instytutu Muzeów w sprawozdaniu rocznym „*Bezpieczeństwo i Ochrona Zbiorów Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie*” z 20 lutego 2023 r. Dodatkowo zdarzenie zostało oficjalnie zgłoszone 11 marca 2022 r. do Komendy Rejonowej Policji I w Warszawie z pełną dokumentacją fotograficzną i konserwatorską dotyczącą ww. aktu wandalizmu.

(akta kontroli tom V str. 391)

Ocena częściowa

W Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie wprowadzono wymagane przepisami prawa dokumenty w zakresie zabezpieczenia i ochrony Muzeum, choć obowiązujące, w okresie objętym kontrolą, dokumenty nie były aktualizowane i nie zawsze zawierały wszystkie wymagane elementy. Zapewniono ochronę przeciwpożarową, ochronę fizyczną, a także przeprowadzano obowiązkowe przeglądy stosowanych zabezpieczeń budowlanych, mechanicznych i technicznych. Kontrola przeprowadzona, na zlecenie NIK, przez Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego potwierdziła prawidłowy stan użytkowanych budynków. Czynności kontrolno-rozpoznawcze wykonane przez PSP, nie wykazały występowania elementów stanowiących zagrożenie dla życia ludzi. Niemniej jednak ustalenia dokonane przez funkcjonariusza PSP, wykazały brak zapewnienia pełnej sprawności funkcjonalnej oświetlenia awaryjnego. Stwierdzona nieprawidłowość, w toku prowadzonej przez NIK kontroli, została przez Muzeum usunięta. W przypadku użyczenia zbiorów Muzeum innym instytucjom, w umowach, każdorazowo określano warunki w jakich należy przechowywać użyczone zbiory, a w zakresie transportu muzealiów wskazywano, że dokonuje go wyspecjalizowany przewoźnik. Zbiory, objęte analizą, zostały wpisane do księgi inwentarzowej, a wpisy zawierały możliwe do ustalenia dane identyfikacyjne zabytku. Zdigitalizowano 93% zbiorów MŁK oraz 16% zbiorów Oddziału Muzeum, a 646 obiektów z uwagi na fakt, że nie wpisywały się w profil kolekcji pozostawało poza ewidencją. Podczas wystąpienia sytuacji kryzysowych podejmowano odpowiednie działania, przy czym w jednym, z analizowanych przypadków, nie powiadomiono o dokonanych zniszczeniach ani Organizatora tj. Ministra KiDN ani NIMOZ. Środki techniczne, którymi dysponowało Muzeum do przeniesienia zbiorów w razie sytuacji kryzysowej, były w liczbie, która wynikała z wykazu środków technicznych ujętego w Instrukcji przygotowania zbiorów do ewakuacji. W celu przygotowania Muzeum do sytuacji kryzysowej, przedstawiciele MŁK brali udział w spotkaniu ze stroną ukraińską, która przedstawiała

doświadczenia z postępowaniem z zabytkami podczas konfliktu zbrojnego. Opracowano rodzaje zagrożeń możliwych do wystąpienia w Muzeum wraz z przypisanymi do nich poziomami ryzyka oraz stopniami akceptowalności ryzyka. [...] ⁸⁶ Obowiązujący w Muzeum Plan Operacyjnego Funkcjonowania Muzeum został zatwierdzony przez Ministra KiDN oraz zawierał karty realizacji zadań operacyjnych

2. Wydatkowanie środków publicznych na zabezpieczenie oraz ochronę zbiorów i siedzib muzeum na wypadek sytuacji kryzysowych

Opis stanu faktycznego

2.1. Wysokość planowanych i wykonanych przychodów Muzeum, w każdym roku objętym kontrolą kształtowała się następująco:

- w 2022 r. zaplanowano przychody w łącznej wysokości 42 611,0 tys. zł, z czego dotacje przekazane przez Organizatora stanowiły 88,4%. Na dotacje w łącznej wysokości 37 650,2 tys. zł składała się dotacja podmiotowa w wysokości 30 914,4 tys. zł (72,5% wszystkich planowanych przychodów); dotacja bieżąca celowa w wysokości 5 838,8 tys. zł (13,7% wszystkich planowanych przychodów); dotacja inwestycyjna 897,0 tys. zł (2% wszystkich planowanych przychodów). Ponadto przychody własne zaplanowano w wysokości 4 826,6 tys. zł (11,3% wszystkich planowanych przychodów); środki bieżące od instytucji niezaliczanych do sektora finansów publicznych – 36,0 tys. zł (0,08% wszystkich planowanych przychodów); darowizna - 9,4 tys. zł (0,02% wszystkich planowanych przychodów); środki z UE – 88,8 tys. zł (0,2% wszystkich planowanych przychodów).

Wysokość wykonanych przychodów wyniosła 43 449,9 tys. zł i stanowiła 102% planowanych przychodów. Dotacja podmiotowa, środki bieżące od instytucji niezaliczanych do sektora finansów oraz darowizna zostały zrealizowane w 100% (odpowiednio 30 914,4 tys. zł, 36,0 tys. zł, 9,4 tys. zł). Natomiast dotację bieżącą celową wykonano w 99% (5 775,0 tys. zł); dotację inwestycyjną w 99,8% (895,5 tys. zł); przychody własne w 120,6% (5 819,6 tys. zł), a planowane środki z UE nie zostały wykonane.

- 2023 r. łączna wysokość planowanych przychodów wyniosła 51 142,0 tys. zł, w tym wysokość dotacji od Organizatora została określona na 42 300,6 tys. zł, co stanowiło 82,7% planowanych przychodów. Dotacje Organizatora obejmowały: dotację podmiotową w wysokości 33 413,0 tys. zł (65,3% wszystkich planowanych przychodów); dotację bieżącą celową w wysokości 7 115,0 tys. zł (14% wszystkich planowanych przychodów); dotację inwestycyjną 1 772,6 tys. zł (3,5% wszystkich planowanych przychodów). Przychody własne zaplanowano w wysokości 7 950,6 tys. zł (15,5% wszystkich planowanych przychodów); środki bieżące od instytucji niezaliczanych do sektora finansów publicznych na 166,6 tys. zł (0,3% wszystkich planowanych przychodów); darowiznę na 554,4 tys. zł (1,08% wszystkich planowanych przychodów); środki inwestycyjne z UE na 17,0 tys. zł (0,03% wszystkich planowanych przychodów), a środki bieżące z UE na 152,8 tys. zł (0,3% wszystkich planowanych przychodów).

⁸⁶ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 30a ustawy o muzeach, NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na konieczność ochrony i zapewnienie bezpieczeństwa muzealium.

Przychody zrealizowano w 99,9% tj. w wysokości 51 099,0 tys. zł. Dotacja podmiotowa została zrealizowana w 100% (33 413,0 tys. zł), dotacja bieżąca celowa w 99,7% (7 091,4 tys. zł), dotacja inwestycyjna w 98,9% (1 753,7 tys. zł), a środki bieżące od instytucji niezaliczanych do sektora finansów publicznych w 99,7% (166,1 tys. zł). Natomiast w 100% zrealizowano przychody własne (7 950,6 tys. zł), darowiznę (554,4 tys. zł), środki inwestycyjne z UE (17,0 tys. zł), środki bieżące z UE (152,8 tys. zł).

- 2024 r. wysokość planowanych przychodów wyniosła łącznie 61 842,5 tys. zł, z czego 88,7% (54 838,5 tys. zł) stanowiły dotacje otrzymane od Organizatora. W ramach przekazanych dotacji zaplanowano: 38 021,0 tys. zł dotacji podmiotowej (61,5% wszystkich planowanych przychodów), 13 568,2 tys. zł dotacji bieżącej celowej (22% wszystkich planowanych przychodów), 3 249,3 tys. zł dotacji inwestycyjnej (5,2% wszystkich planowanych przychodów). Przychody własne zaplanowano w wysokości 6 487,1 tys. zł (10,5% wszystkich planowanych przychodów), środki bieżące od instytucji niezaliczanych do sektora finansów publicznych w wysokości 205,1 tys. zł (0,3% wszystkich planowanych przychodów), darowiznę w wysokości 184,1 tys. zł (0,3% wszystkich planowanych przychodów), środki z UE w wysokości 127,7 tys. zł (0,2% wszystkich planowanych przychodów).

Wysokość wykonanych przychodów wyniosła 62 796,9 tys. zł i stanowiła 101,5% planowanych przychodów. Dotacja podmiotowa, darowizna oraz środki z UE zostały zrealizowane w 100% (odpowiednio 38 021,0 tys. zł, 184,1 tys. zł, 127,7 tys. zł). Natomiast w 99,8% wykonano dotację bieżącą celową (13 549,4 tys. zł); dotację inwestycyjną (3 244,0 tys. zł) oraz środki bieżące od instytucji nie zaliczanych do sektora finansów publicznych (204,8 tys. zł). Przychody własne zostały wykonane w 115% (7 465,9 tys. zł) w stosunku do planowych przychodów.

- w 2025 r. zaplanowano przychody w łącznej wysokości 56 628,6 tys. zł, w tym wysokość dotacji przekazanych przez Organizatora (tj. MKiDN) określono na 49 416,4 tys. zł, co stanowiło 87,3% planowanych przychodów. Na dotacje przekazane przez MKiDN składała się dotacja podmiotowa w wysokości 39 211,0 tys. zł (69,2% wszystkich planowanych przychodów); dotacja bieżąca celowa w wysokości 7 140,4 tys. zł (12,6% wszystkich planowanych przychodów); dotacja inwestycyjna 3 065,0 tys. zł (5,4% wszystkich planowanych przychodów). Ponadto przychody własne zaplanowano w wysokości 6 896,2 tys. zł (12,2% wszystkich planowanych przychodów); środki inwestycyjne od instytucji niezaliczanych do sektora finansów publicznych 250,0 tys. zł (0,4% wszystkich planowanych przychodów); darowizna 66,0 tys. zł (0,11% wszystkich planowanych przychodów).

W 2025 r. (do 31 sierpnia) zrealizowano przychody w łącznej wysokości 35 520,1 tys. zł (63%), z czego dotację podmiotową w wysokości 25 040,2 tys. zł (63,9%); dotację bieżącą celową w wysokości 2 668,0 tys. zł (37,4%), a dotację inwestycyjną w wysokości 1 344,7 tys. zł (43,9%). Ponadto przychody własne zostały zrealizowane w wysokości 6 151,2 tys. zł (89,2%), a środki inwestycyjne od instytucji niezaliczanych do sektora finansów publicznych oraz darowizna w 100% tj. odpowiednio 250,0 tys. zł i 66,0 tys. zł.

(akta kontroli tom V str. 288)

Dyrektor wyjaśniła, że wzrost przychodów w 2022 r. i 2024 r. wynikał ze wzrostu frekwencji oraz cen biletów. Ponadto w 2022 r. na wzrost przychodów wpłynęło również stopniowe znoszenie ograniczeń związanych z pandemią COVID-19. Po stopniowym znoszeniu ograniczeń sanitarnych i przywracaniu działalności publiczność zaczęła stopniowo wracać do uczestnictwa w wydarzeniach na żywo, co przełożyło się na większą sprzedaż biletów oraz większe

zainteresowanie ofertą Muzeum. Dodatkowo część przychodów stanowiły przychody niefinansowe, które wpływały na realizację przychodów i tym samym na wynik finansowy. W zakresie niezrealizowanych przychodów ze środków UE, Dyrektor wyjaśniła, że kwota planu środków EU w 2022 r. była kwotą kosztów, które Muzeum poniosło w 2020 r. w związku z projektem UE program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko „Stajnie Kubickiego”, zaś w 2022 r. Ministerstwo KiDN zrefundowało Muzeum kwotę 89,0 tys. zł. Jednak ze względu na ujęcie kosztów w ramach zysków i strat w 2020 r., jako koszty operacyjne, refundację kosztów dwa lata później Muzeum ujęło w pozostałych przychodach operacyjnych.

(akta kontroli tom V str. 432)

Wysokość planowanych i poniesionych kosztów bieżących w każdym roku objętym kontrolą kształtowała się następująco:

- w 2022 r. zaplanowano koszty bieżące w łącznej wysokości 40 648,0 tys. zł, z czego 51,2% stanowiły koszty wynagrodzeń w wysokości 20 808,0 tys. zł. W pozostałych kategoriach planowane koszty wyniosły: zużycie materiałów i energii 4 372,0 tys. zł (10,8% planowanych kosztów), w tym na wydatki na utrzymanie i remonty budynków 2 712,5 tys. zł; usługi obce 9 055,0 tys. zł (22,3% planowanych kosztów) z tego 5 321,4 tys. zł na utrzymanie i remonty budynków; podatki i opłaty 135,0 tys. zł (0,3% planowanych kosztów); ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia 4 447,0 tys. zł (10,9% planowanych kosztów); pozostałe koszty 1 831,0 tys. zł (4,5% planowanych kosztów).

Wydatki inwestycyjne zaplanowano w kwocie 989,0 tys. zł, z czego środki organizatora miały wynieść 897,0 tys. zł, a środki własne 92,0 tys. zł.

Koszty poniesione w 2022 r. wyniosły łącznie 39 704,6 tys. zł, i stanowiły 97,7% planowanych kosztów. Wysokość poniesionych kosztów w poszczególnych kategoriach wyniosła: 3 973,3 tys. zł zużycie materiałów i energii (91% planowanych kosztów w tej kategorii, w tym na utrzymanie i remonty budynków 100% planowanych kosztów); 8 486,9 tys. zł usługi obce (93,7% planowanych kosztów w tej kategorii, w tym na utrzymanie i remonty budynków 100% planowanych kosztów); 133,6 tys. zł podatki i opłaty (99% planowanych kosztów w tej kategorii); 20 780,9 tys. zł wynagrodzenia (99,9% planowanych kosztów w tej kategorii); 4 447,3 tys. zł (100% planowanych kosztów w tej kategorii); 1 882,5 tys. zł pozostałe koszty (102,8% planowanych kosztów tej kategorii). Wydatki inwestycyjne w wysokości 987,0 tys. zł tj. 99,8% planowanych wydatków w tej kategorii⁸⁷.

- w 2023 r. wysokość planowanych kosztów bieżących wyniosła 46 256,0 tys. zł, z czego 22 796,0 tys. zł zaplanowano na wynagrodzenia (49,3% planowanych kosztów). Koszty zużycia materiałów i energii zaplanowano w wysokości 4 607,0 tys. zł (10% planowanych kosztów), w tym na wydatki na utrzymanie i remonty budynków 3 281,0 tys. zł. Koszty usług obcych w wysokości 11 656,0 tys. zł (z tego 8 082,6 tys. zł na utrzymanie i remonty budynków) stanowiły 25,2% planowanych kosztów, a kolejne 10,5% planowanych kosztów - ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia (4 863,0 tys. zł). Wysokość podatków i opłat zaplanowano na 144,0 tys. zł (0,3% planowanych kosztów), a pozostałych kosztów na 2 190,0 tys. zł (4,7% planowanych kosztów).

⁸⁷ Ze środków organizatora poniesiono 895,5 tys. zł tj. 98,8% planowanych wydatków, a ze środków własnych 100%.

Wydatki inwestycyjne zaplanowano w wysokości 1 951,8 tys. zł, na które składała się dotacja Organizatora w planowanej wysokości 1 772,6 tys. zł; środki własne w planowanej kwocie 162,2 tys. zł oraz 17,0 tys. z innych źródeł.

Wysokość poniesionych, w 2023 r., kosztów wyniosła 45 553,2 tys. zł i stanowiła 98,5% planowanych kosztów. Koszty wynagrodzeń wyniosły 22 795,9 tys. zł, co stanowiło 99,9% planowanych kosztów w tej kategorii. Natomiast koszty poniesione w pozostałych kategoriach wyniosły: zużycie materiałów i energii 4 471,7 tys. zł (97% planowanych kosztów w tej kategorii, w tym na utrzymanie i remonty budynków 100% planowanych kosztów); usługi obce 11 392,9 tys. zł (97,7% planowanych kosztów w tej kategorii, w tym na utrzymanie i remonty budynków 100% planowanych kosztów); podatki i opłaty 139,2 tys. zł (96,7% planowanych kosztów w tej kategorii); ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia 4 829,6 tys. zł (99% planowanych kosztów w tej kategorii); pozostałe koszty 1 923,9 tys. zł (87,8% planowanych kosztów tej kategorii).

Wydatki inwestycyjne poniesiono w wysokości 1 932,9 tys. zł⁸⁸ (99% planowanych wydatków).

- w 2024 r. planowane koszty bieżące określono na 58 250,4 tys. zł, z czego 46,6% kosztów zaplanowano w kategorii wynagrodzenia (27 106,9 tys. zł). W pozostałych kategoriach planowane koszty wyniosły: zużycie materiałów i energii 5 236,6 tys. zł (9,0% planowanych kosztów), w tym na wydatki na utrzymanie i remonty budynków 3 547,2 tys. zł; usługi obce 17 343,7 tys. zł (29,8% planowanych kosztów) z tego 13 100,3 tys. zł na utrzymanie i remonty budynków; podatki i opłaty 199,6 tys. zł (0,3% planowanych kosztów) ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia 5 884,8 tys. zł (10,1% planowanych kosztów); pozostałe koszty 2 478,8 tys. zł (4,2% planowanych kosztów).

Wydatki inwestycyjne zaplanowano w łącznej wysokości 3 921,7 tys. zł, z czego planowane środki Organizatora wynosiły 3 249,3 tys. zł, a środki własne 672,5 tys. zł.

Koszty poniesione w 2024 r. wyniosły łącznie 58 182,6 tys. zł, i stanowiły 99,9% planowanych kosztów. W 100% zrealizowano koszty w kategorii: wynagrodzeń; usług obcych, w tym wydatków na utrzymanie i remonty obiektów, podatków i opłat oraz ubezpieczenia społecznego i innych świadczeń. Koszty w tych kategoriach wyniosły odpowiednio 27 106,9 tys. zł, 17 343,7 tys. zł, 199,6 tys. zł; 5 884,8 tys. zł. Wysokość kosztów w pozostałych kategoriach wyniosła: 5 170,3 tys. zł zużycie materiałów i energii (98,7% planowanych kosztów w tej kategorii, w tym na utrzymanie i remonty budynków 100% planowanych kosztów); 2 476,8 tys. zł pozostałe koszty (99,9% planowanych kosztów tej kategorii).

Wydatki inwestycyjne poniesiono w kwocie 3 916,5 tys. zł⁸⁹ (99,9% planowanych wydatków).

- w 2025 r. (do 31 sierpnia) wysokość planowanych kosztów bieżących została określona na 56 628,6 tys. zł, z czego 28 984,0 tys. zł zaplanowano na wynagrodzenia (54,5% planowanych kosztów). Koszty zużycia materiałów i energii zaplanowano w wysokości 4 247,0 tys. zł (8,0% planowanych kosztów), w tym na wydatki na utrzymanie i remonty budynków 3 227,7 tys. zł. Koszty usług obcych w wysokości 12 741,4 tys. zł (z tego 8 536,7 tys. zł na utrzymanie i remonty budynków) stanowiły 24,0% planowanych kosztów, a ubezpieczenia społeczne i inne

⁸⁸ Z dotacji organizatora poniesiono 1 753,7 tys. zł tj. 98,9% planowanych wydatków, ze środków własnych i z innych źródeł 100%.

⁸⁹ Z dotacji organizatora poniesiono 3 244,0 tys. zł tj. 99,8% planowanych wydatków, ze środków własnych 101,6%, a z innych źródeł 100%.

świadczenia w wysokości 6 052,8 tys. zł - 11,4% planowanych kosztów. Wysokość podatków i opłat zaplanowano na 127,0 tys. zł (0,2% planowanych kosztów), pozostałych kosztów na 1 046,0 tys. zł (2,0% planowanych kosztów).

Wydatki inwestycyjne zaplanowano w wysokości 3 430,3 tys. zł, z czego 3 065,0 zł zaplanowano ze środków Organizatora, 115,3 tys. zł ze środków własnych i 250,0 tys. zł z innych źródeł.

Wysokość poniesionych na 31 sierpnia 2025 r., kosztów wyniosła 30 923,6 tys. zł i stanowiła 58,1% planowanych kosztów. Koszty wynagrodzeń wyniosły 17 738,5 tys. zł, co stanowiło 61,2% planowanych kosztów w tej kategorii. Natomiast koszty poniesione w pozostałych kategoriach wyniosły: zużycie materiałów i energii 2 447,6 tys. zł (57,6% planowanych kosztów w tej kategorii, w tym na utrzymanie i remonty budynków 58% planowanych kosztów); usługi obce 5 827,6 tys. zł (45,7% planowanych kosztów w tej kategorii, w tym na utrzymanie i remonty budynków 45,9% planowanych kosztów); podatki i opłaty 80,4 tys. zł (63,3% planowanych kosztów w tej kategorii); ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia 3 812,5 tys. zł (63% planowanych kosztów w tej kategorii); pozostałe koszty 1 016,8 tys. zł (97% planowanych kosztów tej kategorii).

Wydatki inwestycyjne poniesiono w wysokości 1 588,4 tys. zł (46,3% planowanych wydatków)⁹⁰.

(akta kontroli tom V str. 288)

Wysokość zaplanowanych środków finansowych na zabezpieczenie i ochronę Muzeum na wypadek sytuacji kryzysowych, w każdym roku objętym kontrolą, kształtowała się następująco:

- 2 176,9 tys. zł z czego na wydatki bieżące zaplanowano 1 849,0 tys. zł, a na wydatki inwestycyjne 327,9 tys. zł. Wydatki zrealizowano w wysokości 2 175,4 tys. zł (99,9%), w tym 1 849,0 tys. zł na wydatki bieżące i 326,4 tys. zł na wydatki inwestycyjne (2022 r.);
- 3 627,7 tys. zł z czego na wydatki bieżące zaplanowano 2 010,8 tys. zł, a na wydatki inwestycyjne 1 616,9 tys. zł. Wydatki zrealizowano w wysokości 3 540,5 tys. zł (97,6%), w tym 1 941,2 tys. zł na wydatki bieżące i 1 599,3 tys. zł na wydatki inwestycyjne (2023 r.);
- 3 070,6 tys. zł z czego na wydatki bieżące zaplanowano 2 793,3 tys. zł, a na wydatki inwestycyjne 277,3 tys. zł. Wydatki zrealizowano w wysokości 3 016,3 tys. zł (98,2%), w tym 2 742,3 tys. zł na wydatki bieżące i 274,0 tys. zł na wydatki inwestycyjne (2024 r.);
- 3 150,8 tys. zł z czego na wydatki bieżące zaplanowano 2 802,1 tys. zł, a na wydatki inwestycyjne 348,7 tys. zł. Wydatki zrealizowano w wysokości 1 722,7 tys. zł (54,7%), w tym 1 497,5 tys. zł na wydatki bieżące i 225,2 tys. zł na wydatki inwestycyjne (do 31 sierpnia 2025r.).

(akta kontroli tom V str. 293)

W okresie objętym kontrolą nie wydatkowano środków publicznych w ramach pomocy udzielanej stronie ukraińskiej w związku z inwazją Federacji Rosyjskiej na Ukrainę.

(akta kontroli tom V str. 289)

2.2. Wydatki w zakresie zabezpieczenia i ochrony Muzeum, według wyjaśnień Dyrektor, planowane były na podstawie analizy dokumentów takich jak Plan Ochrony Muzeum, Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego, Instrukcja ewakuacji zbiorów i zapisanych w tych dokumentach wymogów wraz z bieżącym monitorowaniem potrzeb. Dokonywano również szacowania rynku w zakresie planowania niezbędnych potrzeb finansowych związanych w zakresie świadczenia

⁹⁰ Z dotacji organizatora, do 31 sierpnia 2025 r. poniesiono 1 344,7 tys. zł tj. 44% planowanych wydatków, ze środków własnych pokryto 102% zaplanowanych wydatków, a ze środków z innych źródeł 50,6% planowanych wydatków.

całodobowej ochrony fizycznej obiektów, terenu oraz osób zwiedzających Muzeum oraz świadczenia usług w zakresie serwisu i konserwacji elektronicznych systemów bezpieczeństwa istniejących w Muzeum.

(akta kontroli tom V str. 289-290)

W ramach wydatków na zabezpieczenie i ochronę Muzeum planowano m.in. wydatki na zabezpieczenia przeciwpożarowe (97,7 tys. zł w 2022 r.; 114,8 tys. zł w 2023 r.; 139,0 tys. zł w 2024 r.; 197,3 tys. zł w 2025 r.), w tym m.in. na serwis gaśnic, hydrantów zewnętrznych i wewnętrznych, serwis instalacji gaśniczej, monitoring sygnału ppoż., świadczenie usług z zakresu ochrony przeciwpożarowej, serwis instalacji oświetlenia awaryjnego; ochronę fizyczną (1 402,8 tys. zł w 2022 r.; 1 558,6 tys. zł w 2023 r.; 1 867,5 tys. zł w 2024 r.; 2 059,5 tys. zł w 2025 r.). Źródłami finansowania planowanych zadań była dotacja Organizatora, środki własne oraz środki od instytucji niezaliczanych do sektora finansów publicznych.

(akta kontroli tom V str. 433-434)

Dyrektor wyjaśniła, że w ramach działań podejmowanych w celu pozyskania środków finansowych na zabezpieczenie i ochronę Muzeum występowano do Organizatora o przyznanie dotacji celowych. W ramach otrzymanych dotacji pozyskano: 315,0 tys. na zakup nowego serwera oraz nowej macierzy dyskowej (2022 r.); 159,0 tys. zł na modernizację systemu monitoringu wizyjnego. (2023 r.); 60,0 tys. zł na rozbudowę systemu bezpieczeństwa (2024 r.); 65,0 tys. zł na rozbudowę systemu bezpieczeństwa (2025 r.). Muzeum nie otrzymało 56,0 tys. zł na zakup systemu pomiaru prędkości i kierunku wiatru, w celu zapewnienia bezpieczeństwa i ostrzegania zwiedzających i pracowników przed zbliżającym się zagrożeniem pogodowym, o które wystąpiono do Organizatora w 2023 r.

Ponadto w ramach środków własnych Muzeum, w latach 2022-2025, zakupiło m.in.: serwer (12,9 tys. zł); serwer dedykowany do elektronicznego systemu bezpieczeństwa CCTV (31,0 tys. zł); rozbudowano zintegrowany system bezpieczeństwa (84,8 tys. zł); dostarczono i zainstalowano kamery systemu CCTV do Małej Oficyny (40,1 tys. zł); zakupiono czujki do systemu zabezpieczenia muzealiów (9,5 tys. zł).

Z wyjaśnień Dyrektor wynika również, że w 2025 r. podpisano umowę z jednym z podmiotów nienależących do sektora finansów publicznych i uzyskano środki finansowe na zakup kamer cyfrowych oraz instalację i montaż systemu sygnalizacji pożaru. Dodatkowo, w drugim kwartale 2025 r., ze środków sponsorskich, zrealizowano projekt głosowego systemu ostrzegania, a następnym krokiem ma być pozyskanie środków finansowych na realizację systemu głosowego ostrzegania tak, aby mógł zostać wdrożony w zabytkowym ogrodzie. Została także zainicjowana budowa stacji meteorologicznej na terenie ogrodu. Budowa stacji pozwoli na wczesne otrzymywanie informacji o niebezpiecznych warunkach atmosferycznych (porywisty wiatr czy też opady deszczu) i szybsze wdrożenie zdefiniowanych procedur bezpieczeństwa na terenie ogrodu Muzeum.

(akta kontroli tom V str. 291-292)

2.3. W okresie objętym kontrolą Muzeum zawarło z Organizatorem siedem umów na łączną wysokość 8 820,5 tys. zł, w ramach których realizowano zadania w zakresie zabezpieczenia i ochrony Muzeum. W poszczególnym roku objętym kontrolą zawarto:

- w 2022 r. dwie umowy na łączną kwotę 4 065,0 tys. zł. W ramach jednej umowy wykorzystano 313,5 tys. zł na zakup nowego serwera oraz nowej macierzy dyskowej dla Muzeum, a w ramach drugiej umowy za 33,7 tys. zł sfinansowano m.in. prace związane z dostosowaniem

instalacji bezpieczeństwa w ramach prac remontowo-konserwatorskich w budynku Oficyny Ermitażu;

- w 2023 r. dwie umowy na łączną kwotę 1 670,5 tys. zł, z czego 141,4 tys. zł, z jednej umowy, wykorzystano na modernizację monitoringu wizyjnego, a za 1 342,00 tys. zł sfinansowano oświetlenie wybranych rejonów ogrodu Muzeum;
- w 2024 r. dwie umowy na łączną kwotę 3 020,0 tys. zł. W ramach jednej umowy wykorzystano 56,7 tys. zł na rozbudowę monitoringu wizyjnego, a 349,0 tys. zł, w ramach drugiej umowy, wykonano przyłącze elektryczne oraz instalację systemów sygnalizacji pożaru w ramach prowadzonych prac remontowo-konserwatorskich;
- w 2025 r. jedną umowę na kwotę 65,0 tys. zł na projekt systemu nagłośnienia ostrzegawczego w ogrodzie Łazienki Królewskie w Warszawie.

(akta kontroli tom V str. 145)

Cztery, wybrane do analizy, umowy⁹¹ w ramach których wykonywano zadania w zakresie zabezpieczenia i ochrony Muzeum, każdorazowo przewidywały realizację zadań do 31 grudnia danego roku. Ponadto każda z umów zobowiązywała Muzeum do wyodrębnienia dokumentacji finansowo-księgowej środków finansowych Ministra otrzymanych na realizację zadania, a także do opatrywania dokumentów stanowiących podstawę rozliczenia finansowego odpowiednią klauzulą „*płatne ze środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego*”⁹². Muzeum zostało również zobowiązane do prowadzenia dokumentacji zadania w sposób umożliwiający okresową ocenę wykonania zadania pod względem rzeczowym i finansowym. Realizowane w ramach umów zadania z zakresu zabezpieczenia i ochrony Muzeum zostały wykonane terminowo, a do każdego z nich prowadzono wyodrębnioną ewidencję księgową środków finansowych otrzymanych na podstawie umów z MKiDN. Analiza 16 dowodów księgowych dokumentujących poniesione w ramach realizacji zadań wydatki, na łączną kwotę 2 465,6 tys. zł wykazała, że były one: opatrzone wymaganą przez Zleceniodawcę klauzulą, związane z ich realizacją i wykonane w terminach określonych w umowach.

(akta kontroli tom V str. 145-147)

2.4. Zapisy umów, w ramach których realizowano zadania w zakresie zabezpieczenia i ochrony Muzeum przewidywały, że przyznane środki finansowe miały być przekazywane w transzach na rachunek bankowy Muzeum na podstawie zapotrzebowania złożonego przez Muzeum⁹³. Ponadto, w odniesieniu do zadań realizowanych w 2022 r., 2023 r. i 2025 r., każdorazowe przekazanie transzy dotacji wymagało przedłożenia nie później niż 14 dni przed wnioskowaną datą przekazania dotacji wykazu płatności zrealizowanych oraz szacunkowych zobowiązań finansowych inwestora, które wymagały uregulowania wnioskowaną transzą.

⁹¹ Umowy nr: 49/DF-V/EK/2022 z 8 kwietnia 2022 r. (aneks nr 1 z 21 czerwca 2022 r., aneks nr 2 z 2 listopada 2022 r.), 150/DF-V/EK/2023 z 18 lipca 2023 r., 80/DF-VII/EK/2024 z 6 marca 2024 r., 50/DF-V/EK/2025 z 14 września 2025 r.

⁹² Zapisy umów nr: 49/DF-V/EK/2022 z 8 kwietnia 2022 r., 150/DF-V/EK/2023 z 18 lipca 2023 r. oraz 50/DF-V/EK/2025 z 14 września 2025 r. dodatkowo przewidywały zapis „(...) w ramach umowy nr 49/DF-V/EK/2022”, „(...) w ramach umowy nr 150/DF-V/EK/2023” i odpowiednio „(...) w ramach umowy nr 50/DF-V/EK/2025”.

⁹³ Zgodnie z zapisami umów nr: 27/DF-VII/2022 z 28 stycznia 2022 r. oraz 80/DF-VII/EK/2024 z 6 marca 2024 każdorazowe przekazanie kolejnej transzy dotacji wymagało przedłożenia przez Muzeum oświadczenia o stopniu wydatkowania dotychczas przekazanych środków. Natomiast zgodnie z zapisami umów nr: 150/DF-V/EK/2023 z 18 lipca 2023 r., oraz 50/DF-V/EK/2025 z 14 września 2025 r. każdorazowe przekazanie transzy dotacji wymagało przedłożenia nie później niż 14 dni przed wnioskowaną datą przekazania dotacji wykazu płatności zrealizowanych oraz szacunkowych zobowiązań finansowych inwestora, które wymagały uregulowania wnioskowaną transzą.

Informacja o wykorzystaniu środków z dotacji za dany rok miała być przekazywana do Departamentu Dziedzictwa Kulturowego MKiDN do 1 lutego roku następnego⁹⁴, a niewykorzystane środki należało zwrócić w terminie do 15 dni od dnia zakończenia zadania. W przypadku zadań realizowanych w 2022 r., 2023 r. i 2025 r. zapisy umów przewidywały, że Zleceniodawca miał 30 dni na weryfikację rozliczenia przedłożonego przez Muzeum. W przypadku, gdy rozliczenie było niekompletne, niepoprawne pod względem merytorycznym lub formalno-rachunkowym Zleceniodawca wzywał do usunięcia błędów i wyznaczał termin na złożenie korekty informacji o wykorzystaniu środków finansowych lub do złożenia wyjaśnień. Poprawna informacja o wykorzystaniu środków finansowych miała zostać zatwierdzona w ciągu 30 dni od dnia jej przedstawienia. Wykonanie umów następowało z chwilą zatwierdzenia informacji o wykorzystaniu środków⁹⁵.

(akta kontroli tom V str. 150-151, 180-181, 226-228, 247-248)

Muzeum każdorazowo otrzymywało transze dotacji na podstawie złożonych, do Ministerstwa KiDN, zapotrzebowań, przy czym w trakcie realizowanego w 2023 r. zadania, cztery zapotrzebowania złożono w terminie krótszym niż 14 dni przed terminem płatności dowodów księgowych. W dwóch przypadkach wynikało to z faktu otrzymania faktur z siedmiodniowym terminem płatności, co uniemożliwiało Muzeum dotrzymanie terminu 14 dni. W trzecim przypadku przekroczenie terminu wyniosło jeden dzień i wynikało z faktu, że dzień, który przypadał po dniu otrzymania przez Muzeum faktury był dniem wolnym. Zapotrzebowanie do Ministerstwa zostało wysłane w kolejnym dniu. W czwartym przypadku zapotrzebowanie przekazano do Ministerstwa KiDN czwartego dnia po otrzymaniu dowodu księgowego.

Dyrektor wyjaśniła, że Muzeum otrzymało fakturę 5 października 2023 r., a z uwagi na liczne obowiązki związane z bieżącymi rozliczeniami zapotrzebowanie wysłano 9 października 2023 r. Ponadto opóźnienie tak naprawdę wyniosło jeden dzień – bowiem 7 i 8 października wypadł w weekend, a zapotrzebowanie zostało wysłane 9 października 2023 r.

Z uwagi na fakt, że faktura została opłacona terminowo, a późniejsze przekazanie zapotrzebowania w żaden sposób nie wpłynęło na uregulowanie przez Muzeum płatności, NIK nie formułuje nieprawidłowości.

(akta kontroli tom V str. 148, 429-430)

Informacje o wykorzystaniu środków, każdorazowo zostały przesłane do Zleceniodawcy terminowo i w sposób określony w umowach. Nie wystąpiły przypadki nieterminowego zwrotu niewykorzystanych środków, a Minister KDiN nie wydawał decyzji w sprawie zwrotu dotacji w części lub całości w związku z ich wykorzystaniem niezgodnie z przeznaczeniem.

(akta kontroli tom V str. 145, 428)

⁹⁴ W przypadku zadań, których termin realizacji określony był 31 grudnia danego roku. Zadania realizowane w ramach, analizowanych umów, miały być wykonane do 31 grudnia określonego roku.

⁹⁵ W przypadku zadania realizowanego w 2024 r. umowa przewidywała, że jeśli informacja o przebiegu zadania oraz wykorzystaniu środków finansowych złożona przez Muzeum jest niekompletna, niepoprawna pod względem merytorycznym lub formalno-rachunkowym Zleceniodawca wzywał do usunięcia błędów i wyznaczał termin na złożenie korekty informacji lub do złożenia wyjaśnień. Niewykorzystane środki miały zostać zwrócone w terminie nie dłuższym niż 15 dni od dnia wykonania zadania.

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

W Muzeum planowano środki finansowe na zabezpieczanie i ochronę, przy czym planowanie to odbywało się bez powiązania z podstawowym dokumentem, który powinien określać organizację i sposób ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych, tj. z POZ. Występowano do Organizatora o udzielenie dotacji celowych w ramach, których finansowano zadania z zakresu zabezpieczenia Muzeum, a także pozyskiwano środki finansowe od podmiotów zewnętrznych. Realizowane, na podstawie umów dotacyjnych, zadania były każdorazowo wykonywane terminowo. Wydatki ponoszono na podstawie dokumentów księgowych, które były opisane zgodnie z wytycznymi Organizatora. Prowadzona ewidencja księgowa umożliwiała identyfikację wydatków poniesionych na realizację zadań, a informacje o wykorzystaniu środków, przesłano terminowo i w sposób określony w umowach. Nie wystąpiły przypadki wykorzystania dotacji w części lub całości niezgodnie z przeznaczeniem.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

1. Dokonanie aktualizacji, w tym uzupełnienie brakujących elementów w Instrukcji przygotowania zbiorów do ewakuacji oraz Planu Ochrony Zabytków, zgodnie z wymaganiami określonymi odpowiednio w rozporządzeniu w sprawie zabezpieczenia zbiorów muzeum i rozporządzeniu w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków, a Planu Ochrony Muzeum zgodnie z wymaganiami ustawy o ochronie osób i mienia oraz rozporządzenia w sprawie zabezpieczenia zbiorów muzeum.
2. Podjęcie działań w celu zapewnienia sporządzania, przez komisję do spraw przeglądu stanu zabezpieczeń budowlanych i mechanicznych, w tym sprawdzenia kompletności kluczy, zbiorczego protokołu uwzględniającego ustalenia dokonane przez poszczególnych członków komisji.
3. Podjęcie działań w celu zapewnienia każdorazowego powiadamiania Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Narodowego Instytutu Muzeów o przypadkach zniszczenia zbiorów Muzeum.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Warszawie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz

o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań. Zgodnie z art. 98 ustawy o NIK, kto nie informuje bądź niezgodnie z prawdą informuje o wykonaniu wniosków pokontrolnych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Warszawa, dnia 18 grudnia 2025 r.

Kontroler

Marta Pietruszewska

główny specjalista kontroli państwowej

/podpisano elektronicznie/

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Warszawie

p.o. Dyrektor

Stanisław Jarosz

/podpisano elektronicznie/

Na podstawie art. 35c ust. 2 ustawy o NIK w powyższym tekście dokonano sprostowania oczywistej omyłki pisarskiej poprzez:

1. Zastąpienie na str. 20, w wierszu 27 słów „ówczesny kierownik Muzeum” słowami „ówczesny kierownik jednostki”.

p.o. Dyrektor
Mazowieckiej Delegatury Najwyższej Kontroli w Warszawie
Stanisław Jarosz
/-/